

KDi

SPREDIĶIS PUTNIEM

Svētā Franciska ceļojums no Asizes uz Zalcburgu. Pārdzīvojums uz robežas starp askēzi un ekstāzi

TRĪS CETURTDALAS

Teksts Uldis Rudaks, mūzikas kritiķis

Pienākusi nedēļas nogale, kad ceremonijā *Hanzas peronā* noskaidrosies, kurš no desmit nominantiem šogad tiks pie Austras balvas. Lielākā daļa pretendentu ceremonijā 12. septembrī arī uzstāsies. Tā ir mūzikas portāla *Intro.lv* žurnālistu 2015. gadā izveidota balva kā no ierakstu kompāniju pārstāvju ietekmes neatkarīga alternatīva tolaik jau gadu desmitiem pastāvošajai Latvijas Mūzikas ierakstu gada balvai *Zelta mikrofons*. Nu jau arī šīs divas vairs nav vienīgās ik gadu pasniegtās godalgas par dažādu žanru mūzikā paveikto, jo nesen tām piepulcējušies *Gamma*, kas arī izveidota ar līdzīgu mērķi – dot iespēju pie trofejām tikt tiem, kurus, pēc rīkotāju domām, atbilstoši viņu sasniegumiem nenovērtē jau esošās.

Ik reizi tiek piešķirta tikai viena Austras balva, tāpēc arī konkurence nenotiek atsevišķu žanru ietvaros un uz to var pretendēt visi skaņu ieraksti, kas Latvijā publicēti noteiktā laika nogrieznī. Akadēmiskajai jeb klasiskajai mūzikai ir sava Lielā mūzikas balva, tāpēc Austras balvā izteikti dominē populārā jeb neakadēmiskā mūzika – vienīgais akadēmiskais no nominētajiem bijis arfistes Elizabetas Lāces albums *Moaigā* 2016. gadā un arī droši vien tāpēc, ka mūziķe jau bija kļuvusi pazīstama kā melnietņu avangarda popgrupas *Sus Dungo* dalībniece.

Austras balva nevērtē singlus, videoklipus, māksliniekus, koncertus vai popularitāti, bet tieši mūzikas albumus tajā izpratnē, ko līdz ar vinila plašu kā nesēju nostiprināšanos pagājušajā gadsimta otrajā pusē diktēja to fiziskā ietilpība – trīs ce-

turtdaļas stundas jeb aptuveni četrdesmit piecas minūtes. Vēlāk līdz ar kompaktdisku ēras sākumu albumi sasniedza pat septiņdesmit minūšu garumu, kas atkal bija jaunā formāta ietilpības rezultāts. Pavisam atlaist bremzes ļauj publicēšana straumēšanas platformās – mūsu mūzikā rekordists ir *Woodpecker Project* divu stundu ilga 2023. gada albums *Fade*, ko daži kritiķi novērtēja augstu, tomēr Austras balvas nominantu sarakstā tas attiecīgajā gadā neiekļuva.

Soreiz desmitniekā ir arī divu iepriekšējos gados pie Austras balvas jau tikušu mākslinieku (ansis un *Tribes of the City*) albumi. Ja pēc žūrijas viedokļu kopsavilkuma tas būs pelnīti, neviens neliegs viņiem šo balvu saņemt atkārtoti, kas līdz šim vēl nav noticis. Daudzveidības labad tomēr gribētos cerēt, ka arī šoreiz rezultāti apliecinās mūsu mūzikā notiekošo kustību. Pats esmu žūrijā, tātad arī no manas balss šis tas bijis atkarīgs, kaut gan pieļauju, ka daži no mana pirmajā balsojumā iesūtītā šīgada desmitnieka nav tikuši pat tuvu nominēto sarakstam kopsavilkumā, jo citiem likušies tam nepiemēroti. Kaut vai tāpēc, ka «pārāk izteikts *Radio NABA* formāts», no kura kā daudzveidības līdera klāsta nu būs iespēja smelties citām radiostacijām, ja valsts līmenī tiks ieviestas plānotās kvotas jeb prasība atskaņot vairāk vietējās mūzikas, kā jau notiek daudzviet citur.

Uzinstalējiet telefonā *Radio Garden* lietotni un iebakstiet ar pirkstu jebkurā zemslodes vietā – teju visur skan mūzika, ar ko šīs valstis atšķiras no citām un varbūt tieši tāpēc vilina tās apciemot. Atrodī kartē Rīgu! Ko tu tur dzirdi? Lielākoties hītus angļu un krievu valodā. Mēs sevi kaut nedaudz cienām vai ne? Es slēdzu ārā. ■

Kultūras Diena un Izklaide, laikraksta Diena pielikums. KDi@dienasmediji.lv

KDi

Redaktori:
Jegors Jerohomovičs
Undīne Adamaite
Uz vāka – skats no Olivjē Mesiāna operas *Svētais Asizes Francisks* jauniestudējuma Zāloburgas festivālā.
Foto – Monika Rītershausa

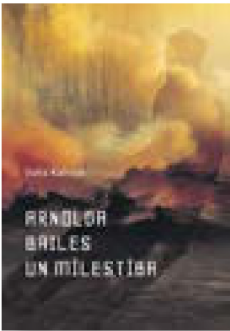
Kultūras ministrija

SESTDIEN, 12. septembrī, Parīzes arēnā *Plénitude* sāksies kanādiešu popzvaigznes Selīnas Dionas ilgi gaidītā koncertsērija. Tā būs viņas atgriešanās uz skatuves pēc sešu gadu pauzes, tāpēc nav brīnums, ka pieprasījums pēc biļetēm pārsniedza piedāvājumu: septembrī un oktobrī Parīzē Selīna Diona sniegs sešpadsmit koncertu, nākamā gada maijā – vēl desmit. Katru šovu Eiropā lielākajā arēnā *Plénitude* apmeklēs 45 000 cilvēku. Nekur citur divas koncerti nav paredzēti, tāpēc uz Francijas galvaspilsētu dosies viņas fani no visas pasaules. Šī būs īpaši emocionāla atkalredzēšanās – 2022. gadā Selīna Diona paziņoja, ka cinās ar retu neiroloģisku slimību, kura ir pazīstama kā stīvā cilvēka sindroms. Slimība izraisa smagas muskuļu spazmas, dažādas fiziskas grūtības un ietekmē arī balss saites. Slimība neļāva viņai «dziedāt tā, kā esmu pieradusi». Pēdējos gadus Selīna Diona intensīvi strādāja ar sporta medicīnas terapeitu, lai atgūtu spēkus. Šā gada 30. martā, savā 58. dzimšanas dienā, dziedātāja paziņoja, ka ir gatava atgriezties uz skatuves: «Jūtos labi un esmu stipra. Šī ir vislabākā dzimšanas dienas dāvana manā mūžā – man ir dota iespēja jūs atkal redzēt un uzstāties jūsu priekšā Parīzē.» Paziņojums par Selīnas Dionas gaidāmo koncertsēriju Parīzē tika projicēts uz Eifeltorņa – superzvaigzne var atļauties šādu žestu. No Eifeltorņa virsotnes 2024. gada vasarā tika translēta Selīnas Dionas uzstāšanās Parīzes olimpisko spēļu atklāšanas ceremonijā – viņa izpildīja Edītes Piafas *Himnu mīlestībai/Hymne à l'amour*. Jaunajā šovā Parīzē Selīna Diona izpildīs savas populārākās dziesmas franču un angļu valodā. Viņa ir viena no vislabākajām vokālistēm popmūzikas vēsturē, un viņas balss koncertā spēlēs galveno lomu. Šova mākslinieciskā vadība ir uzticēta franču un kanādiešu dizaineram Vīlo Peronam, kurš ir sadarbojies ar Rīanu un Dreiku. Viņa stils tiek raksturots kā tehnoloģiski iespaidīgs, monumentāls minimālisms – Vīlo Perons savā dizainā atsakās no pārmērībām un visa liekā, viņš dod priekšroku izsmalcinātām arhitektūras struktūrām, kuras atstāj brīvu telpu mākslinieka izpausmei uz skatuves. Selīnas Dionas fani var būt droši – dziedātāja ir parūpējusies par to, lai šovs būtu aizkustinošs un neaizmirstams. Parīzē jau valda Selīnas Dionas izraisīta histērija. Māksliniece šeit ieradās 28. augustā, un pie viņas viesnīcas *Le Royal Monceau* netālu no Triumfa arkas dežurē simtiem fanu un fotogrāfu. Selīna Diona apmierina viņu interesi: ik dienu, kad viņa atstāj hoteli, lai dotos uz mēģinājumu, un pēc tam vēl vakarā atgriežas, šeit notiek sava veida rituāls – pirmā draudzīgi komunicē ar pielūdzējiem, uzmanīgi ieklausās viņu teiktajā, nedaudz arī dzied kopā ar viņiem un dejo. Apliecinot cieņu savai mūžai, visi kopkori izpilda viņas dziesmas. To vēro gan luksusa viesnīcas iemītnieki pa savu numuru logiem, gan apkārtējo namu iedzīvotāji – viņi aplaudē un gaviļē. Šis norises tiek translētas sociālajos tīklos, turklāt katru reizi Selīna Diona parādās jaunā, rūpīgi pārdomātā tēlā un demonstrē ekstravagantus tērpus. Parīzes universālveikalā *Galeries Lafayette* līdz 5. oktobrim darbosies Selīnas Dionas suvenīru veikals, kura dizainu ir iedvesmojis viņas gērbtuves iekārtojums. Šeit var iegādāties T kreklus, somas, plates un citu produkciju, kā arī popmūzikas ikonās vēsturiskajai koncertsērijai veltītos konditorejas *Pierre Hermé* makarūnus.

Informācija: celine Dion.com

■ Attēlā - 2026./2027. gadā Selīna Diona sniegs 26 koncertus Parīzē. Visas biļetes ir pārdotas! Foto - Robēns Galjēgs

**VALTS KALNIŅŠ
ARNOLDA BAILES UN
MĪLESTĪBA**
Dienas grāmata. 2024

Romāna fragments

A r visām īpatnībām Arnolds tomēr nebija divainis vai slimīgi sevi noslēdzies savpatnīs. Viņš studēja un strādāja kā jau daudzi. Studiju disciplīna bija interesanta, kaut gan sevišķi nepalīelināja konkurētspēju darba tirgū. Mācības bija vairāk tāda kā intelektuālā uzbudināšanās, kas sniedza gandarījumu procesa laikā. Arnolds iedzilinājās procesa niansēs, izbaudīja tā mehāniku, tūlītējās atbalss, aizkavējušos pēcgarsu; kā saldu, kas veselību nestiprina un mūžu nepagarina, bet dod īslaicīgu labsajūtu. Bez tam cīņā pret fobijām viena no Arnolda taktikām bija pārmērīgi kritiskas uzmanības nevelīšana nākotnei. Tāpēc sirdsmieru nēlaupīja tas, cik un ko līdzcīvēki būs gatavi dot par viņa studiju sauso atlikumu pēc gadiem pieciem.

Nodarbības universitātē notika no rītiem. Pēcpusdienās Arnolds devās uz nevisai prestižu, taču studentam vairāk nekā pieņemamu darbu Atguves pārvaldē. Katru dienu no diviem līdz sešiem Arnolds sēdēja pie vienkārša kantora galda un datubāzē reģistrēja uzgriežņus un vēl biežāk naglas, kas bija savienājušās dzelzceļa sliežu detaļās. Nodaļa, kurā Arnolds pelnīja iztiku, cinījās pret mazturīgo slāņu indevi zagti visu, ko var noskrūvēt vai noraut sliežu ceļiem. Nomalākos rajonos pārvaldes aģenti ik dienu lodāja dzelzceļa apkārtnes krūmos, gaidot, kad parādīsies vietējie mežoni ar uzgriežņu atslēgām un knīpstangām, lai no sliedēm izķimerētu kārtējo sistēmu saturošo elementu. Aģenti arī iegriezās lietoto mantu uzpirceju veikaliņos, kur iekārojamās dzelzceļa naglas labprāt pieņēma komisijā.

Zaga daudzi – skolaspuiķis, klaidonis, nabadzīgāki zemnieki, bez darba palikuši strādnieki, vientuļās mātes, pēc adrenalīna izslāpušie, dažreiz arī kāds trūcīgāks

skolotājs vai ugunsdzēsējs. Ja cilvēkam piederēja daudz naglu, viņam uzradās vēl. Maģiskā kārtā naglu krājums kļuva bagātīgāks un cilvēks labāks. Naglu magētisms lika pieliekties zālajam zaram, uz kura tad bija iespējams uzkāpt. Ļaudis disciplīna bija interesanta, kaut gan sevišķi nepalīelināja konkurētspēju darba tirgū. Mācības bija vairāk tāda kā intelektuālā uzbudināšanās, kas sniedza gandarījumu procesa laikā. Arnolds iedzilinājās procesa niansēs, izbaudīja tā mehāniku, tūlītējās atbalss, aizkavējušos pēcgarsu; kā saldu, kas veselību nestiprina un mūžu nepagarina, bet dod īslaicīgu labsajūtu. Bez tam cīņā pret fobijām viena no Arnolda taktikām bija pārmērīgi kritiskas uzmanības nevelīšana nākotnei. Tāpēc sirdsmieru nēlaupīja tas, cik un ko līdzcīvēki būs gatavi dot par viņa studiju sauso atlikumu pēc gadiem pieciem.

Arnolda uzdevums bija pieņemt no aģentiem naglas, kas atgūtas no sabiedrību apsēdušajiem parazītiem, kā viņus mēdza saukt pārvaldi uzraugošās ministrijas valsts sekretārs. Daudzi parazīti gan bija tikai grūtdiēni, kuri zaudējuši ekonomiskās atdeves spēju, taču uz Arnoldu šie apstākļi neattiecās. Labi bija tas, ka darbs neizrādījās tik sarežģīts vai satraucošs, lai dienas beigās no tā nevarētu atbrīvot prātu un pievērsties mācībām.

Arnolda galds atradās palīelas zāles stūrī. Vienā garākajā sienā bija pieci vairākus metrus augsti logi, tos noslēdza arkveida loki. Tādi logi varētu būt vecas dzelzceļa stacijas uzgaidāmajā telpā. Varbūt šī kādreiz arī bijusi uzgaidāmā telpa, taču tas bija mazticami. Izejot cauri zāles abpusveramajām ieejas durvīm un nokāpjot desmit pakāpienus, varēja nonākt tikai uz pelēkas ielas, kur diez vai kādreiz bijis kaut kas, ko sagaidīt. Pa šo ielu nebrauca vispār nekāds sabiedriskais transports, nerunājot par vilcieniem. Nekas gan neliedz man šeit kaut ko gaidīt, atslēdzis aktīvu domāšanu, medīteja Arnolds.

Vīrs malējā loga, kas atradās tieši iepretī Arnolda vietai, siena un galalīnīs griestu bija uzburbis, baltā vīrsma pārvērtusies atlūpušās zvīnās. Caurš jūmts bija iemaiņtājs ne pārāk sen remontēto telpu. ■

1. JOPROJĀM DZIĻI SATRAUCOŠS ŠEDEVRS

KINO. Šogad piecdesmit gadu jubileju svin amerikāņu režijas klasiķa Mārtina Skorsēzes krimināldrāma *Taksists/Taxi Driver*. Par godu šim notikumam Rīgas kinoteātri *Forum Cinemas* notiks daži filmas seansi. *Taksists* nav zaudējis savu iedarbības spēku – tas joprojām ir dziļi satraucošs *neo-noir* darbs, kurā vienu no savām iespaidīgākajām lomām ir nospēlējis tolaik 32 gadus vecais Roberts De Niro. Filma ir sava

laikmeta dokuments, kas iemūžina 70. gadu vidus Ņujorkas nervozo atmosfēru. 1976. gada Kannu kinofestivālā *Taksists*

tika izsvīlpts – publikai šķita nepieņemama filmas pārmērīgā vardarbība. *Taksists* ir ietekmējis vairākas kinematogrāfistu paaudzes – bez šīs filmas nebūtu ne Deivīda Finčera *Oīņas kluba*, ne Nikolasa Vīdinga Refna *Draiva*, ne Toda Filipsa *Džokera*.

TAKSISTS
Režisors Mārtins Skorsēze
Kinoteātri Forum Cinemas 13., 17.IX, 3.X

2. LIETUVAS ZVAIGZNES

KLASIKA. Sestdien, 12. septembrī, Rīgā notiks lietuviešu soprāna Asmiņas Grigorjanas (attēlā) koncerts, kurā viņa dziedās labākās ārijas no sava repertuāra. Kopā ar viņu muzicēs Lietuvas Valsts simfoniskais orķestris Ģintara Rinkeviča vadībā. Dienu agrāk, 11. septembrī, šis orķestris Rīgā

uzstāsies kopā ar lietuviešu čellistu Dāvidu Geringu – skanēs Antonīna Dvoržāka Koncerts čellam ar orķestri un Septītā simfonija.

KONCERTI
Rīgas Kongresu namā 11., 12.IX plkst. 19
Biļetes Biļešu servīsa tīklā EUR 31,35–177,65

3. JĀDZIRD!

OPERA. 11. septembrī Džakomo Pučīni *Turandotas* iestudējumā uz Latvijas Nacionālās operas skatuves satiksies operzvaigznes Liene Kinča (Turandota), Aleksandrs Antonenko (Kalafs) un Inga Kalna (Liu). Diriģents Mārtiņš Ozoliņš.

TURANDOTA
LNO 11.IX plkst. 19
Biļetes Opera.lv EUR 18–55

10. SEPTEMBRIS, 2026

4. GADSIMTA SPĒLES

DUETS. 16. septembrī Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā (JVLMA) klavieru duets Juris Žvīkovs un Sanita Glazenburga spēlēs intriģējošu programmu. Tā sniegs pašmāju klausītājiem retu iespēju koncertizpildījumā dzirdēt šā gada jubilāra – simt gadu vecā, joprojām aktīvā ungāru modernista Ģerģa Kurtaga – cikla *Spēles/Játékok* miniatūras. Skanēs arī Jura Karlsona, Džordža Krama un Erika Satī opusūs.

KONCERTS
JVLMA Lielajā zālē 16.IX plkst. 18
Biļetes Biļešu paradīzes tīklā EUR 15

10. SEPTEMBRIS, 2026

5. SKATUVES TERAPIJA

PIRMIZRĀDES. Dailes teātris sāk sezonu ar divām jaunām repertuāra vienībām. Lielajā zālē Mārtiņš Eihe iestudējis Maikla Freina lugu *Mazliet par skaļu*. Šajā komēdijā ceļojoša teātra trupa gatavojas izrādes ģenerālmēģinājumam, taču nekas neiet gludi: rekvizīti mainās kā kontrabandas preces, dienesta romānu vīles irst, jūk teksti... Savukārt Jaunajā zālē Dmitrijs Petrenko uzvedīs Konora Makfēr-

sona *Mirdzošo pilsētu*. Šo izrādī teātris piesaka kā spokainu terapiju un uzdod jautājumu: vai reizēm nav tā, ka ārsts ir tas, kuram pašam ir nepieciešama psihoterapija?

DAILES TEĀTRIS
Mazliet par skaļu 11.IX–13.XII, Mirdzošā pilsētā 12.IX–13.XII
Biļetes Biļešu paradīzes tīklā EUR 18–60

6. BRĀĻU ROKENROLS

KINO. Uz Latvijas kinoekrāniem iznāk dokumentāla filma *Oasis: Don't Look Back in Anger* – tā stāsta par Laiema un Noela Galaheru grupas *Oasis* pērn notikušo atkalapvienošanās turneju. Pagājušajā nedēļā filma tika demonstrēta Venēcijas kinofestivālā. Kinodarbā ir iemūžināti koncertu mēģinājumi, aizkulišu aktivitātes, fanu emocijas un pirmā kopīgā intervija ar brāļiem Galaheriem vairāk nekā 20 gadu laikā.

FILMA
Oasis: Don't Look Back in Anger
Režisori Dīlans Sauterns un Vīls Lavleiss
Latvijas kinoteātros no 11.IX

■ Franciska lomas tēlotājs basbaritons Filips Slajs panāk maģisku, harmonisku efektu - viņš atver savu un sava varoņa dvēseli, izraisot visdziļāko līdzpārdzīvojumu. Foto - Monika Rītershausa

CITA PUTNU OPERA

Zalcburgas festivāla maģistrālajā pirmizrādē - Olivjē Mesiāna operas Svētais Asīzes Francisks jauniestudējumā - diriģents Maksims Paskāls, režisors Romeo Kastelluči un dziedātājs Filips Slajs stāsta par to, kā un kāpēc cilvēks upurē sevi, lai sasniegtu augstāku ideālu **Teksts** Jegors Jerohomovičs

■ Operas Svētais Asīzes Francisks iestudējuma diriģents Maksims Paskāls (no kreisās), režisors Romeo Kastelluči un titullomas atveidotājs basbaritons Filips Slajs. Foto - Jans Frīze

Ir tādas izrādes, kuras var piedzīvot tikai Zalcburgas festivālā, un franču komponista Olivjē Mesiāna (1908–1992) opera *Svētais Asīzes Francisks* ir viena no tām. Jauniestudējuma pirmizrāde, kas Zalcburgā notika 4. augustā, bija brīnums. Tas ir notikums, kas sadala skatītāja dzīvi divos posmos – pirms *Svētā Asīzes Franciska* un pēc tā. Tā ir pieredze, kas pārveido cilvēkus, kuri ir gan uz skatuves, gan klausītāju rindās. Izrāde augustā tika nospēlēta sešas reizes un kļuva par 2026. gada Zalcburgas festivāla programmas kulmināciju. *Svētais Asīzes Francisks* ir franču diriģenta Maksima Paskāla triumfs

– viņš vienmēr izceļas ar XX gadsimta sa-režģitāko, grandiozāko darbu atskaņošanu. Izrāde ir arī itāļu režisora, scenogrāfa, kostīmu un gaismu mākslinieka Romeo Kastelluči triumfs – būdams mūsdienu smalkākais skatuves simbolists, viņš mums parāda dzīvi un nāvi visā to neizbēgamajā, nenovēršamajā un šķietami neiespējamā skaistumā.

Laikā un telpā vēl ilgi rezonēs titullomas atveidotāja franču un kanādiešu basbaritona Filipa Slaja balss. Filips Slajs Franciska tēlā ir satriecošs. Šī ir loma, kas transformē dziedātāju, un Filips Slajs pēc tās izpildīšanas vairs nekad nebūs tāds pats dziedātājs, kāds bija pirms tam. Viņš izrā-

dē izdara visu, ko var sagaidīt no dziedošā aktiera mūsdienu operā, un vēl vairāk. Filips Slajs liek noticēt, ka mūsu priekšā ir Francisks, turklāt cilvēks, nevis svētais.

DZĪVE KLOSTERĪ

Šogad tiek atzīmēta Svētā Franciska 800. nāves gadadiena. 1181. vai 1182. gadā Asīzē dzimušais Francisks auga turīgā ģimenē, viņam bija trakuļīga jaunība, taču pēc tam viņš nolēma sekot Jēzus Kristus piemēram. Operā stāsts sākas tajā mirklī, kad Francisks atsakās no labklājības un pārtrauc attiecības ar ģimeni. Mēs redzam, kā Francisks kopā ar vecākiem ierodas kādā klosterī, kas ir līdzīgs laikmetīgās mākslas galerijai. Šeit ▶

■ Režisora Romeo Kastelluči veidotajā operas **Svētais Asizes Francisks** iestudējumā valda monumentāla vienkāršība. Astoņas operas ainas ir emocionāli un vizuāli aizraujošas. Foto - Monika Rītershausa

«Šajā darbā ir simtiem dažādu akordu. Katrs no tiem ir skaņu kopums, kas apveltīts ar atbilstošu krāsu kopumu. Pirmkārt un galvenokārt manai mūzikai ir jānodrošina audiovizuāla pieredze, kas balstās krāsu uztverē,» Mesiāna teikto savā esejā citē Īvs Balmērs. Orķestri ir divdesmit divi pūšaminstrumenti, sešpadsmit metāla pūšaminstrumentu, gamelēns (ksilofons, ksilomarimba, marimba, orķestra zvaniņi, vibrofons), trīs telpiski izvietoti *ondes Martenot* jeb Marteno vilņi, pieci perkusiju komplekti ar pievienotiem zvaniņiem, gongiem un ģeofonu – kopumā 119 mūziku, kā arī 150 kora dziedātāju.

«Kad gatavojamies šai teātra pieredzei, partitūra mums čukst: klausieties to tā, kā Mesiāns klausījās putnus, – pacietīgi, negaidot stāstu, pieņemot visu, kas rodas šajā mirklī un atkārtojas. Ne visu operā var saprast, taču, tāpat kā stāvot pie vitrāžas, dažreiz pietiek ļauties žilbinājumam,» savu tekstu noslēdz Mesiāna daīlrades speciālists. Pieejot Mesiāna radītajai vitrāžai tuvāk, mēs ieraugām Franciska dzīvi, savukārt no tālienes varam apbrīnot krāsu un gaismas arhitektūru.

BRĪNUMA UZPLŪDĪ

«Es vēlējos radīt mūziku izrādei, kas veltīta cilvēka iekšējai attīstībai. Stāsts ir koncentrēts, reducēts līdz iekšējās drāmas dimensijai,» uzsvēra Mesiāns. Komponists sacīja – atšķirībā no daudzām citām operām šajā darbā netiek attēlotas ne cilvēciskas kaislības, ne noziegumi, ne slepkavības, bet tikai žēlastības attīstība cilvēka sirdī, viņa iekšējais ceļojums, brīnuma uzplūdi. Tas tomēr neizslēdz dažas ļoti dramatisks ainas, piemēram, skatu, kurā Francisks noskūpstā spītāligo, un ainu, kurā Francisks iegūst stīgmas. Operā savijas ciešanas un prieks. «Ainās, kurās valda ciešanas, visur, kur tās ir vislielākās, esmu pievienojis putnu dziesmu. Šis ir gan gaismas, gan ciešanu darbs,» apgalvoja komponists.

Francisks nepārprotami atgādina Jēzu Kristu. «Francisks bija pazemīgs, šķīsts un nabadzīgs. Viņa miesā bija Kristus ciešanu stīgmas. Francisks bija cilvēks, kurš varēja tuvināties Kristum. Es izjutu simpātijas pret šo vīru, kuru uzskatu par dvēseles radinieku, īpaši ņemot vērā to, ka viņš runāja ar putniem,» savās pārdomās dalījās Mesiāns. Libretā viņš galvenokārt izmantojis dažādus franciskāņu avotus. Mesiāns bija pārliecināts, ka libretam «nav citas funkcijas kā vien iedvesmot mūziku».

Jau no paša sākuma *Svētais Asizes Francisks* bija iecerēts kā visaptverošs mākslas darbs – Mesiāns iedomājās telpu, kurā skaņa, krāsa, apgaismojums, tēli, dekorācijas un dramatiskā kustība rada vienotu pieredzi, un savos piezīmju blokos pētīja Robēra Delonē un Vasilija Kandinska gleznas. Šīs operas iestudēšanā bieži tiek iesaistīti vizuālais mākslas pārstāvji – mākslinieki rada tēlus, kuri spēj mainīt cilvēku uztveri un domu gājienu. Tie izraisa gan iekšējās, gan ārējās pārvērtības. 2003. gada Rūras triennāles iestudējuma scenogrāfiju veidoja konceptuālisti Ilja un Emīlija Kabakovi. 2011. gadā Bavārijas Valsts operā Minhenē operu uzveda provokatīvais Vīnes akcionists Hermanis Ničs. 2024. gadā Zēnēvas Lielajā teātrī *Svēto Asizes Francisku* režisēja un noformēja Adels Abdesmeds.

gleznas priekšā viņš izģērbjas kails, lai parādītu pasaulei, ka sākas viņa jaunā dzīve. Francisks ienāk citā mentālā stāvoklī un aicina mūs doties sev līdzi.

Lai noskapotos lomai un ieiētu Franciska dzīves ritmā, Filips Slajs Zalcburgā vairāk nekā divus mēnešus pavadīja klosterī kopā ar franciskāņu mūkiem un apmeklēja dievkalpojumus (dziedātājs neieradās pirmizrādes ballītē un izvēlējās pavadīt vakaru mierā un klusumā). Šī ir solista debija Franciska lomā, tāpēc viņam bija svarīgi iedzīlināties Svētā Franciska mācībās.

Filips Slajs operu *Svētais Asizes Francisks* raksturo ar vienu vārdu – mīlestība. «Tas ir kosmiska mēroga darbs. Var teikt, ka tas ietver sevī visa radīšanu un parāda gan neglītumu, gan skaistumu. Režisors Romeo Kastelluči izradē izmanto arhetipiskus tēlus, kuri iedarbojas uz zemapziņu, – izradē jūs redzat tēlu, un jums ir laiks to uztvert, iztulkot to sev, lai pēc tam pārietu pie nākamā tēla,» saka dziedātājs.

Mesiāna operas pasaules pirmizrādē Parīzē 1983. gadā un slavenajā Zalcburgas festivāla iestudējumā 1992. un 1998. gadā

IZRĀDE RADA PĀRDZĪVOJUMU UZ ROBEŽAS STARP ASKĒZI UN EKSTĀZI

galveno lomu atveidoja belģu basbaritons Žozē van Dams. «Žozē van Dams ir viens no maniem elkiem. Kad vēl biju jauns un studēju bakalaura programmā, viņš man teica, ka kādu dienu es dziedāšot šo lomu... Bija plānots, ka Žozē van Dams šovasar atbrauks uz Zalcburgu, lai noskatītos izrādi, taču diemžēl februārī viņš aiz-

gāja mūžībā. Kad pirms kāda laika mēs satikāmies, lai pārrunātu šo partiju, es pajautāju Žozē van Damam par viņa ticību. Viņš atbildēja, ka ir ticīgs, bet nav ikdienā praktizējošs kristietis. Nesen es izlasīju vēstuli, ko Francisks bija nosūtījis savam māceklim brālim Leonam, un tajā viņš raksta, ka Leonam vajadzētu sekot savai intuīcijai, lai dzīvotu ar ticību Franciska prombūtnes laikā. Franciskam dziļi sirdī ir ideja par to, ka mums katram ir savva individuāla un unikāla saikne ar dievišķo un mums vajag tai uzticēties,» stāsta Filips Slajs.

TUVĀK VITRĀŽAI

Olivjē Mesiāna vienīgajā operā izpaužas viņa mūža galvenās intereses – ticība, Asizes Franciska tēls, putnu dziesmu un skaņējuma krāsu izpēte. Šī opera nav lineārs, dramatisks stāsts par katoļu ubagotāju mūku ordeņa dibinātāju, kurš 1228. gadā tika pasludināts par svēto, – kompozīciju veido astoņas ainas no Franciska dzīves. Operā ir trīs cēlieņi, un tā līdzinās baznīcas vitrāžai, kas interpretē svētā dzīves

gājumu. Francisks bija radikāls – viņš dzīvoja absolūtā nabadzībā, bija apsēsts ar Kristus ciešanām un vēlējās pats izdzīvot šīs ciešanas. Viņš mīlēja dzīvniekus un sarunājās ar putniem.

Svētais Asizes Francisks ir meditācija par cilvēces garīgo stāvokli. Operas radīšana ilga astoņus gadus – no pasūtījuma saņemšanas 1975. gadā (šo darbu komponistam ir pasūtījis leģendārais Parīzes operas direktors Rolfs Libermanis) līdz pirmizrādei 1983. gada 28. novembrī Parīzes operas vēsturiskajā Garnjē pils ēkā. Faktiski visa mūzika bija gatava jau 1979. gadā, taču orķestrācija aizņēma vēl četrus gadus. Šo operu uztver kā visas Mesiāna daīlrades kopsavilkumu – tajā izpaužas viņa ticība un saklausāmas gan viņa iemīlotās putnu dziesmas, gan viņa mūzikai raksturīgā krāsu bagātība.

Iespaidīgais darba apjoms (partitūrā ir 2500 lapaspusē) nebūt nav saistīts ar gigantomāniju – šī monumentālā kompozīcija ir Mesiāna mēģinājums attēlot Dieva bezgalību un ticības noslēpumus. *Svētais Asizes Francisks* ir vārti uz pārdabisko,

■ Operā **Svētais Asizes Francisks** komponists Olivjē Mesiāns ir centies attēlot Dieva bezgalību un ticības noslēpumus. Tās titulvaronis nepārprotami atgādina Jēzu Kristu. Foto - Monika Rītershausa

Mākslinieka un režisora Romeo Kastelluči izrāde Zalcburgā ir vērienīga, taču nav pārblīvēta ar simboliem un asociācijām – tajā valda iespaidīga, monumentāla vienkāršība. Iestudējums rada pārdzīvojumu uz robežas starp askēzi un ekstāzi. Maksims Paskāls pie Vīnes filharmonijas orķestra diriģenta pulsts pierāda, ka *Svētā Asizes Franciska* mūzika ir filigrāna un pacilājoša.

KERMEŅA PIEREDZE

Romeo Kastelluči uzsver: «Francisks vēlējās dzīvot saskaņā ar evaņģēliju un sekot Jēzus piemēram, un to viņš darija, piemēram, pieskaroties spītīgajam – tas bija revolucionārs žests, tādējādi Francisks pārkāpa tā laika sociālās normas – tā bija sava veida anarhija.» Franciska pieredzē ķermenim bija īpaši svarīga loma. Režisors uztver Francisku kā radikāli domājošu varoni, kurš daudziem laikabiedriem šķitis neprātīgs, un arī kā bērnu, kurš pirmo reizi sastopas ar pasaules brīnumiem, cilvēku darbiem un nedarbiem. «Viņš lauž vispārpieņemtos priekšstatus, ievieš jaunu veidu, kā redzēt un saprast pasauli, reliģiju, sabiedrību un ķermeni. Viduslaikos Francisks kā no jauna atklāj ķermeni, tā ārkārtēji spēcīgo fizisko pieredzi,» piebilst Romeo Kastelluči. Tāpēc izrādē ir jaušama ķermeņa mākslas/body art ietekme. Režisoru ir iespaidojušas Kriša Bērdena, Džinas Peinas un Jozefa Boisa performances, kurās viņi izmantoja savu ķermeni un pakļāva to dažādiem pārbūrdījumiem, kā arī Antonēna Arto un Ježija Grotovska teātra darbi.

Režisors pievērš uzmanību Franciska «svētajam ekscentriskumam»: «Man ir svarīgi neattēlot viņu kā gudru vīru, kā tēvu – īstenībā daži no brāļiem dēvēja Francisku par mammu. Tas ir tāds pats ekscentriskums, ko saskatu arī Mesiānā un viņa darbā, kas ir saistīts ar putnu dziesmu pierakstīšanu, – mēs redzam dziļu saikni starp Svēto Francisku un Olivjē Mesiānu. Pirmais sarunājas ar putniem, otrais devās dabas katedrālē – mežā –, lai pierakstītu putnu dziesmas, mēģinot iemūžināt mūzikas būtību, kas ir brīva no cilvēku lepnuma grēka. Mesiāns uzskatīja putnus par izcilākajiem mūzikiem un galvenajiem Dieva vēstnešiem. Viņš tiem veltīja visu savu dzīvi un mākslu.»

Aptuveni trešdaļa no putniem, kuru dziesmas Mesiāns ir dokumentējis, jau ir izmirusi – tas nozīmē, ka operā *Svētais Asizes Francisks* tagad ir ietverts arī sāpi-

■ Režisors Romeo Kastelluči savā skatuves mākslā meistarīgi apvieno realismu un simbolismu. Izrādē Svētais Asizes Francisks brāļi uz skatuves cep maizi – šis process notiek reālā laika režīmā, un milzīgo zāli piepilda svaigi ceptas maizes smarža. Foto – Monika Rītershausa

MŪZIKAS BŪTĪBA IR BRĪVA NO CILVĒKU LEPNUMA GRĒKA

gaīs dabas izzušanas aspekts. Sestajā ainā *Spredikis putniem* Romeo Kastelluči uzbur šokējošu, apokaliptisku skatu – viņš parāda putnu bojāeju, tie krīt no debesīm, atduras pret skatuves grīdu un mirst, daži putni vēl kustina spārnus.

«Kopš 1983. gada, kad notika operas pirmizrāde, pasaule ir mainījusies. Daudzi no putniem tagad ir vai nu izmiruši, vai ir uz izmiršanas robežas. Mūsu iestudējumā Zalcburgā šī aina stāsta par katasstrofu, ko simbolizē putnu pakāpeniskā izzušana, man personīgi tā rada milzīgas sāpes. Putnu dziesmas šajā ainā ir kā rekvīems – skatītāji ir traģēdijas liecinieki, bet ne Francisks, ne brālis Maseo to vēl nezina. Mēs esam sava likteņa aculiecinieki, un putni simbolizē visu cilvēci,» saka Romeo Kastelluči.

Visi izrādē iesaistītie solisti ir lieliski: eņģeļi dzied soprāns Lorāna Olīva, spītāļi – tenors Šons Panikars. Klostersa brā-

ļus atveido baritons Rasels Brauns, tenori Leo Vermo–Derošs un Ārons Keisijs Gūlds, basbaritoni Vilards Vaitis un Mariuss Ārons, kā arī bass Ivans Livčs. Iestudējums nav iedomājams bez Vīnes Valsts operas kora koncertapvienības snieguma. Koris dzied Kristus vārdus un skatītājiem nav redzams, jo Mesiāns nevēlējās vizuāli attēlot ne Dievu, ne Kristu. Izrādē piedalās vilks, pāvs un aitu bars. Brāļi uz skatuves cep maizi (šis process notiek reālā laika režīmā, un milzīgo zāli piepilda svaigi ceptas maizes smarža) un veido amforas. Tuvāk finālam Francisks tiek pakļauts vardarbībai. Katrā ainā Filips Slajs ar savu dziedājumu un tēlojumu panāk maģisku, harmonisku efektu – viņš gan spēcīgi, gan atturīgi atver savu un sava varoņa dvēseli, nevienu brīdi nepārspīlējot ne prieka, ne sāpju brīžos. Francisks ļauj saprast, kā un kāpēc cilvēks upurē sevi, lai sasniegtu augstāku ideālu. ■

MĀKSĻA / AFIŠA

Mencendorfa nams Mākslinieku grupas izstāde *Art Deco 2026*. Grēcinieku iela 18
Tirdzniecības centrs Kurzeme 3. stāvs Fotoizstāde *Mirkļis Ventspilī*. Liepāja
Latvijas Nacionālā opera Pētera Rožlapas darbu izstāde. Aspazijas bulvāris 3
Galerija Bastejs Artūra Akopjansa izstāde *Joe of Abstract*. Henrija Preisa izstāde *On Paper*. Skultes iela 10, Priedaine, Jūrmala
Latvijas Mākslas akadēmijas eksperimentālā mākslas telpa Pilot Izstāde *Kļotājnervs / Nervus vagus*. Vāgnera iela 3
Rīgas Stradiņa universitātes Anatomijs muzejs Izstāde *Lietas. Vietas. Sajūtas*. Kronvalda dambis 9
Latgales vēstniecība Gors Egila Rozenberga izstāde *Laika zīmes*. Pils iela 4, Rēzekne

Arsenāls Oto Holgera Ozoliņa vides instalācija *Bebru būvlaukums*. Torņa iela 1
Raiņa un Aspazijas vasarnīca Izstāde *Laima. Raimonds: ģimenes laimes portreti*. Jāņa Pliekšāna iela 5/7, Majori

Galerija Istaba Trešā Latvijas/Japānas minigrafikas izstāde (no 14.IX). Ērika Caunes un Marijas Caunes gleznu izstāde *Netirā māja* (līdz 11.IX). Krišjāņa Barona iela 31b
TUR telpa Andas Lāces izstāde *Psihoneiroloģiskajā slimnīcā milēties ir aizliegts*. Tallinas ielas kvartāls

Cēsu Izstāžu nams Līvas Rutmanes Kalniņas izstāde *Neinterēsētības kaudzes*. Mākslinieku grupas *Klīga* izstāde *Stampācija*. Pils laukums 3

Rīgas Porcelāna muzejs Izstāde *Tikšanās*. Kalēju iela 9/11

Arhitektu nams Izstāde *Ūdens – Krāsa – Ceļš* (līdz 12.IX). Torņa iela 11

Bulduru Izstāžu nams Izstāde *Latvijas Jūrmalas puķītes. Katrinas Reinovskas dzejas ainava 19. gadsimta nogalē*. Muizās iela 6, Jūrmala

Aspazijas māja Kultūrvēsturiska izstāde *Sieviešu pavadone – rokassomiņa*. Z. Meierovica prospekts 18/20, Dubulti
Jūrmalas muzejs Vasaras lielizstāde *Plūsmā* (līdz 13.IX). Tīrgoņu iela 29, Majori
Strenču pilsēvidē Izstāde *Atrašanas vietas*. Valmieras novads

Mākslas telpa Aminori Rutes Martas Jansones izstāde *Palimpsests* (no 14.IX). Vara Kraukļa izstāde *Klusais ceļojums* (12. IX). K. Valdemāra iela 69

Galerija Māksla XO Olgas Šilovas personālizstāde *Virsmas spraigums*. Elizabetes iela 14

Galerija Daugava Māras Vaičunas izstāde *Klusā daba, ziedu trauki bez ziediem* (no 10.IX). Ausekļa iela 1

Teātra nams Jūras vārti Izstāde *Tālais tuvums*. Karlīnes iela 40, Ventspils

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs Pastāvīgā ekspozīcija *Livonijas pils*. Pils laukums 3 (ieeja no Daugavas gātes)

Madonas Novadpētniecības un mākslas muzejs Izstāde *Atstātās liesmas*. Skolas iela 10a, Madona

Mākslas stacija Dubulti Izstāde *Ukraiņu šerifi. Nepazaudēt mājas* (no 11.IX). Gleba Panteļejeva personālizstāde *Monumenti*. Zīgrīda Meierovica prospekts 3, Jūrmala

Muzejs Rīgas Jūgendstila centrs Izstāde *Jūgendstila tērpi. Vita Millere*. Izstāde *Arāitnītes*. Abas līdz 13.IX. Alberta iela 12

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs Izstāde *Nepieskaitāmie. Dzīvības tagadnē*. Kristīnes Luīzes Avotiņas izstāde *Spēka avots*. Ogļu iela 12a, Kipsala

Galerija RIXC Rohīra Ārenta (Nīderlande) izstāde *Line 1. Linija*. Lenču iela 2

Aleksandra Čaka memoriālais dzīvoklis – muzejs Birutas Stafeckas izstāde *Vasaras noskaņas jeb Čāks laukos* (līdz 13.IX). Lāčplēša iela 48/8

Rīgas Laikmetīgās mākslas telpa Izstāde *Kā tu šodien jūties? Emociju pratība* (līdz 13.IX). Kungu iela 3

Latvijas Arhitektūras muzejs Izstāde *Dirveiks. Rekonstrukcijas un hipotēzes*.

Mazā Pils iela 19
Liepājas koncertzāle Lielais dzintars Kristīnas Eietras Rubīnes izstāde *Intuitīvās metaforas*. Radio iela 8, Liepāja
Turaidas muzejrezervāts Pastāvīgās ekspozīcijas *Astoņi gadsimti un Turaidas pils septiņais tornis*. Turaidas iela 10, Siguldas novads

Modes muzejs Izstāde *Slavenību tērpi*. Grēcinieku iela 24

Žaņa Lipkes memoriāls Karīnē Paronjanas izstāde *Granātābola gaissma*. Mazais Balasta dambis 9

Ogres Vēstures un mākslas muzejs Izstāde *Māksla kustībā – vasara Ogrē* (līdz 13.IX). Dārtas Madaras Cielavas personālizstāde *Piederības*. Brīvības iela 36, Ogre

Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs Sabīnes Šnē multimedialā instalācija *Saules stari beidzas augu lapās. Drošības zonas un mainīgas laika līnijas* – Luīzes Rukšānes, Rūdolfa Štamera un Sabīnes Šnē intervences. Alberta iela 13

Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejs Izstāde *Andrejs Kīgelis. Lielo formu meistars*. Jaņa Rozentāla 160 gadu jubilejas izstāde. Striķu iela 22, Saldus

Ventspils muzejs. Livonijas ordeņa pils Pastāvīgā ekspozīcija *Ventspils pilsēta un novads vēstures ritumā zem dažādām varām*. Ventspils muzeja krājuma izstāde *Drukāts Ventspilī*. Gītas Šmites personālizstāde *Turpinājums no cikla Izstāžu sezona pils galerijās*. Gundegas Rebhūnas fotoizstāde *Sajūtu navigācija*. Jāņa iela 17

Latvijas Nacionālais rakstniecības un mūzikas muzejs Pastāvīgā ekspozīcija *Prokrastinācija un radišana*. Mārstaļu iela 6

Ola Foundation Daces Lielās personālizstāde *Ainas un ainavas* (no 4.IX). Imanta Lancmaņa jubilejas izstāde *Pagātne tagadnē*. Kristīnes Luīzes Avotiņas izstāde *Spēka avots*. Ogļu iela 12a, Kipsala

Druvas iela 4d Pēckara perioda autotehnikas ekspozīcija *Tehnika no pagātnes*. Ogre

Liepājas Okupācijas muzejs Izstāde *Otrā pasaules kara pirmie postījumi Liepājā. 1941. gada 22.–29. jūnijs*. Pamat-

ekspozīcija *Lielais tukšums. Holokausts Liepājā*. K. Ukstiņa iela 7/9

Romana Sutas un Aleksandras Beļcovas muzejs Izstāde *Melancholia imaginatīva*. Elizabetes iela 57a, dz. 26

Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

Izstāde *Māra Vaičunas. Ārpus. Lielā izstāžu zālē* Zīmējumu izstāde *Iemiesotā doma*. Izstāde *Raimonds Staprāns. Klusuma arhitektūra*. Izstāde *Laikmetīgais zīmējums*. Floransas un Daniela Gerlenu dāvinājumi *Pompidū centram*. J. Rozentāla laukums 1

Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs Izstāde *Rūdolfs Heimrāts 100*. Mantojums (no 16.IX). Izstāde *Skaistā daba* (līdz 13.IX).

Pastāvīgās ekspozīcijas *Klasiskās vērtības un Dizaina process*. Skārņu iela 10

Eduarda Smilģa Teātra muzejs Pastāvīgās ekspozīcijas *Dalles teātris, Latviešu teātra pirmsākumi, Latvijas Nacionālais teātris*, memoriālā ekspozīcija *Eduarda Smilģa personības atklāsmē*. E. Smilģa iela 37

Muzeju krātuve Pastāvīgā ekspozīcija *Skulptūru mežs. Antīkas un renesanses tēlniecības nolējumi*. Pulka iela 8

Latvijas Nacionālā bibliotēka 1. stāvs Pastāvīgā ekspozīcija *Grāmata Latvijā. 1., 12. stāvs* Pastāvīgā ekspozīcija *Gaismas pils un Stikla kalns – stāsts par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu un tās arhitektu*. 6. stāvs Anītas Paegles ilustrāciju izstāde *Smaiklās pasaules*. 7. stāvs Gražinas Rigallas ilustrāciju izstāde *Reizēm skumjas māc, reizēm sunīts mazs*. Mūksulas iela 3

Tautas frontes muzejs Pastāvīgā ekspozīcija *Atmoda – LTF – neatkarība*. Vecpilsētas iela 13/15

Ventspils Piejūras brīvdabas muzejs Ekspresizstāde *Tomātu raibā saime* (no 11.–13.IX). Pastāvīgā ekspozīcija *Pie jūras un uz zemēm*. *Ziemeļkurzemes tradicionālais dzīves veids 19.–20. gs.*, *Ziemeļkurzemes daba*. *Laivu māja*. Fotomākslinieka Valda Brauna izstāde *Sāļie vēji*. Riņķa iela 2

Ventspils muzeja Amatū māja Pastāvīgā ekspozīcija *Senā klase, 19. gs*. Ventspils Mākslas skolas audzēkņu darbu izstāde *Sapņu nospiedumi*.

H. Dorbes memoriālais muzejs Ekspozīcija *Rakstnieka Herberta Dorbes dzīves telpa 20. gs. 60.–80. gadi*. Ērgļu iela 1

Aizputes Novadpētniecības muzejs Pastāvīgā ekspozīcija *Aizputes vēsture laikmetu griežos*. Skolas iela 1

Liepājas muzejs Andas Munkevicās izstāde *Tuvāk mājām*. Izstāde *O. laika tips – nenosakāms*. Pastāvīgā ekspozīcija *Dienvidkurzemes ļaudis, dzīve un darbs*. Kūrmājas prospekts 16/18

MŪZIKA / AFIŠA

ĢETURTDIENA, 10. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo* 20.00 29. Starptautiskais garīgās mūzikas festivāls

Sv. Pētera baznīca 18.00 Koncerts *Dziedot pasaulei*

Spīķeru koncertzāle 19.00 Konoerts *Amerikas džeza vakars*

PIEKTDIENA, 11. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo* 19.00 Koncerts *Bach un zelta baroks*

Rīgas Kongresu nams 19.00 Ģintara Rinkeviča, Dāvida Geringa un Lietuvas Valsts simfoniskā orķestra koncerts

Dzintaru koncertzāle 19.00 XXIII *Kremērata Baltica* festivāls

SunsStudio 19.00 Mākslinieces Dārtas Stepanovas un Luka koncerts

Koncertzāle Duna 19.00 Mākslinieka Ulda Marhileviča koncerts

Slampes Kultūras pils 19.00 Itāļu kla-

siskās mūzikas koncertstāsts *Un Dievs... radīja sievieti*

Igates pils 19.30 Ziedu svētki

Masa studija 20.00 Koncerts *90. gadu R&B nakts*

Kultūras centrs Siguldas devons 20.00 Grupas *Carnival Youth* koncerts *Labākā doma pasaulē*

SESTDIENA, 12. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo* 19.00 Koncerts *Bach un zelta baroks*

Siguldas Svētku laukums 12.00 Labdariības festivāls *Kalniņu spēles 2026*

Kimmel kvartāls 14.00 Vasaras finālsvētki

Jaunaucē pils 17.00 Džeza mūzikas koncerts *Atpulgi*

Ventspils koncertzāle Latvija 17.00 Lielkoncerts *Vendai – 50*

Tukuma kultūras nams 18.00 Vestarda Šimkus dziesmu cikls *Te es pieturos*

Jēkabpils tautas nams 18.00 Koncerts *Čigānu sapņi*

Dzintaru koncertzāle 18.00 XXIII *Kremērata Baltica* festivāls

Rīgas Kongresu nams 19.00 Ģintara Rinkeviča, Dāvida Geringa un Lietuvas Valsts simfoniskā orķestra koncerts

Hanzas perons 19.00 Austras balva. Pasniegšanas ceremonija un koncerts

Koncertzāle Duna 19.00 Koncerts *Kuldiņa Piano*

Koncertkupols Jaunjelgavā 19.00 Koncerts *Meitenes džeza pasaulē*

Masa studija 20.00 Ģenādija Griņko klavierspēles priekšnesums

SVĒTDIENA, 13. SEPTEMBRIS

Rīgas Laikmetīgās mākslas telpa 13.00 Audiovizuāla performance sešās daļās *Odiseja*

Rīgas Doms 15.00 *Concerto Piccolo*

Skaņu muiža 360 16.00 Koncerts *Skanam IV*

Dzintaru koncertzāle 17.00 XXIII *Kremē-*

rata Baltica festivāls

Ogres novada Kultūras centrs 18.00 Šovs *Koru kari*

Mūzikas nams Daile 18.00 Koncertuzvedums *Ziedonis. Lācis. Epifānijas*

PIRMIDIENA, 14. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*

OTRDIENA, 15. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*

Masa studija 19.00 Koncerts *MASivs džeza džems*

Koncertzāle Artissimo (Rīga) 19.00 Koncerts *The Philip Glass. Story*

TRĒSDIENA, 16. SEPTEMBRIS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*

Latvijas Mūzikas akadēmija 18.00 Klavieru dueta Jura Žikovova un Sanītas Glazenbergas koncerts *Kurtāgs. Krams. Satī. Karlsons*

10. SEPTEMBRIS, 2026

NACIONĀLAIS

Tikšanās blūzs

Mārtiņam Braunam – 75

CONCERTIESTUDĒJUMS

No 24. septembra Latvijas Nacionālajā teātrī
 Režisore Dita Lūriņa
 Tuvākie koncerti: 25. septembri, 3., 4. oktobri

Bilētes: www.bilesuparadize.lv | www.teatris.lv

KĀDA ROKA UZ PAKAUŠA

«Jaunībā tu vienkārši bliez. Kā bērni zīmē – viņi nedomā par drosmi vai ko, viņi vienkārši rada,» saka māksliniece Sarmīte Māliņa, viena no Latvijas mākslas milžiem **Teksts Undine Adamaite Foto Kristaps Kalns**

Rīgas Laikmetīgās mākslas telpas Mazajā zālē ciklā *Milži* ir skatāma Sarmītes Māliņas izstāde *Skatīšanās no malas*. Izstādes centrā ir objekts ar tādu pašu nosaukumu, kas 1990. gadā tika eksponēts izstādē *Latvija – XX gadsimta kūlenis. 1940.–1990.* gads izstāžu zālē *Latvija*. Līdz ar šo izstādi Rīgas Laikmetīgā mākslas telpa klajā laiž izdevumu *Sarmīte Māliņa*, kurā, runājot par Helēnas Demakovas un Pētera Bankovska veidoto «kūleni», mākslas zināt-

niece un kritiķe Santa Hirša raksta: «Tā [izstādē] kļuva par pirmo emancipēto laikmetīgās mākslas notikumu, kas vairs neslēpās aiz kompromisiem ar iespējamo cenzūru vai Ēzopa valodai raksturīgās aizplivurotības.»

Skatīšanās no malas ir pirmais Sarmītes Māliņas radītais objekts. Tas balstīts attiecībās starp trīsmetrīgu melnu apli un ¾ leņķi pret to novietotu gleznojumu – spilgti sarkanām un kobaltzilām iegarenām formām. Ar savu lakonismu, pat minimālismu objekts iezīmēja vēlākajiem Sarmītes Māliņas darbiem raksturīgo tīro formu valodu.

MELNS VIENPATIS

«Toreiz... es identificējos ar to apli. Pirms telpiskā darba tapa akvarelis – skice. To uztaisīju pilnīgi neapzināti. Roka pati visu izdarīja manā vietā. Melns aplis un sarkanas un zilas spraugas. Man bija sajūta, ka stāvu ārpusē. Sarkanajā un zilajā notiek dzīve, bet es stāvu malā. Melns vienpatis, kas nekādi nespēj saplūst ar sabiedrību. (...) Aplociņš, kur justies drošībā. Norobežoties no visa. Smuks.» Tā šodien par *Skatīšanās no malas* saka Sarmīte Māliņa.

Šis objekts mākslinieces dairradē ir būtisks arī tālab, ka savieno vairākus autores dairrades etapus un tiem raksturīgos ele-

mentus – akvareļglezniecību, psiholoģiski nospriegotu priekšmetu un telpas valodu, geometriskas, minimālistiskas formas.

«Sarmīte savos darbos vienmēr centusies kert konkrētu mirkli, sajūtu, noskaņu, it kā to sastindzinot, vēloties apturēt. Un dažkārt šie uzplaiksnījumi transformējas smeldzīgās novelēs, kur galvenais varonis – viņa pati – vēro sevi no malas,» saka izstādes kuratore Daiga Rudzāte. Līdzās objektam *Skatīšanās no malas* izstādē Rīgas Laikmetīgajā mākslas telpā ir redzams šogad tapušais objekts *Mute*.

Sarmīte Māliņa Latvijas laikmetīgajā mākslā ienāca 90. gadu sākumā un ir vi-

TOREIZ MAN ŠĶITA, KA VISS NOTIEK TĀ, KĀ TAM JĀNOTIEK

na no tā dēvētās robežpārkāpēju paaudzes. Viņa, līdzīgi saviem laikabiedriem, izaicināja tobrīd pastāvošās vizuālās mākslas konvencijas. Viņas mākslas valoda ir dizainiski perfekta, līdz niansēm ir noslīpēta forma, lakoniski precīzi vēstījumi un tēli, kas jaunus, ārēji šķietami vienkāršos salikumos atsedz sarežģītus eksistenciālus procesus un situācijas.

2026. gada februārī Rīgas Laikmetīgā mākslas telpa aizsāka ilgtermiņa ciklu *Milži*, kas veltīts Latvijas laikmetīgās mākslas vēstures spilgtām parādībām. Šajā ciklā uzmanība tiek pievērsta hrestomātiskiem mākslas paraugiem, kas atrodas Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājumā, privātkolekcijās un mākslinieku darbnīcās. Atsevišķos gadījumos tiek rekonstruēti arī savulaik iznīcināti mākslas objekti, kuru likteni ietekmējusi infrastruktūras un finansējuma realitāte. Ciklu atklāja Andra Brežes rekonstruētais darbs *Aploks*.

«Es beidzot saprotu, kāpēc Daiga Rudzāte grib taisīt *Milžu* sēriju. Dzīvē redzēt šos darbus ir daudz iespaidīgāk nekā bildēs vai klausoties stāstus, cik tas 90. gados bija vareni. Dzīvē šie darbi ir ļoti efektīgi. Breže bija ļoti iespaidīgs, un Māliņa – vienkārši ļoti skaista,» pirmajos iespaidos izstādes atklāšanā ar KDī dalās viens no šodienas spilgtākajiem laikmetīgajiem māksliniekiem Krišs Salmanis. «Man liekas, Andris Breže un Sarmīte Māliņa šo telpu – Mazo zāli – ir atdzīvinājuši un padarījuši līdzvērtīgu lielajai telpai. Līdz šim šķita, ka mazā telpā jāsaliek mazi darbiņi, un telpa tāda arī palika. Īstenībā tajā ļoti labi izskatās lieli, monumentāli, skaidri atsevišķi darbi. Ļoti labi iegūla arī Māliņas jaunie darbi, īpaši tas stūri ar kniepadatām. Normāli iedūra,» piebilst Krišs Salmanis.

TAS IR PILNUMS

Ir tādi mākslinieki, kuriem tik tiešām nepatīk runāt. Nu tā, ka nemaz. Sarmīte Māliņa ir viena no tiem, taču piekrita atbildēt uz dažiem KDī jautājumiem par objektu *Skatīšanās no malas*.

Cik tev tolaik bija gadu?

Trīsdesmit.

Vai tu atceries, kādā dvēseles stāvoklī tu tolaik biji? Vai juties kā jaunā un dusmīgā māksliniece un robežpārkāpēja?

Nē.

Nekad arī neesi bijusi?

Tagad varbūt drīzāk. Vecā dusmīgā. Toreiz man šķita, ka viss notiek tā, kā tam jānotiek.

Tev nebija jaunajiem māksliniekiem bieži raksturīgās izjūtas, ka visa apkārtējā mākslas vide ir satrunējusi un garlaicīga, un tu nākši spridzināt un runāt svaigā mākslas valodā?

Diemžēl nebija, jo mums nebija ielikti arī nekādi mākslas vēstures pamati, kas atklātu šīs darbības. Tad jau var teikt, ka Kristians Brekte ir jaunais, kurš noliedz visu veco.

XX gadsimta 90. gados tapušajos darbos brīdi pirms Latvijas brīvības atgūšanas likumsakarīgi tiek ielasīta Ēzopa valoda un pretošanās enerģija. Vai vienmēr tā tiešām bija? No kādiem impulsiem tapis tavs darbs *Skatīšanās no malas*?

Tas bija tīri privāts darbs, nekādas politikas. Kuram tad tur bija tā politika?

Akciju *Cilvēki būros* (legendāra, provokatīva mākslas akcija/performance, ko 1987. gadā Vecrīgā Filharmonijas, tagadējā Livu laukumā Mākslas dienu ietvaros sarīkoja māksliniece Sarmīte Māliņa kopā ar domubiedriem Sergeju Davidovu un Oļegu Tillbergu, – *U. A.*) nu gan varēja piešūt politikai par katru milimetru, lai gan mēs to vairāk bijām domājuši kā privātu nišu. Visvairāk, man liekas, vēlamajai teorijai atbilda Kristapa Ģelža svina drēbju žāvēšana (instalācija *Vēlas diena* – *U. A.*). Tas bija darbs ar sociālu vēstījumu. Man toreiz nemaz neiznāca aiziet līdz tam galam, kur bija Induļa Gailāna un Oļega Tillberga darbi, izstāžu zāle *Latvija* bija liela. Nemaz neredzēju, ko viņi tur bija sastrādājuši.

Kā tas ir pēc 36 gadiem vēlreiz atgriezies sava mākslas darba orbītā?

Tas nav iespējams. Nākot no *Maxima* ar kaķa namiņu padusē, domāju par to melno apli. Iedomājies, izceltu no kapa Kazi-

miru Maļeviču un prasītu – kāpēc jums bija tas *Melnais kvadrāts*? (*Parodē uzstājīgi pagērošu intonāciju.*) Maļevičs: «Atvaļinājos, arlabunakti!»

Kā tu saredzi cikla *Milži* jēgu, atdzīvot senus, mākslas vēsturē ierakstītus darbus? Vai tev tas šķiet auglīgi un interesanti?

Ceru, ka tas ir auglīgi jaunajām mākslinieku paaudzēm. To tagad ir bijis tik daudz, ka pat nezini, uz kuru to attiecināt.

Kā tu domā, Sarmīt, vai jaunībā cilvēks ir drosmīgāks un pārliecinošāks pauž savas idejas?

Tā drosme nav no viņa atkarīga. Tu vienkārši bliez. Kā bērni zīmē – viņi nedomā par drosmi vai ko, viņi vienkārši rada.

Un neuztraucas, ka kāds tūlīt nāks pa pēdām pajautāt, kāpēc ir tā un ne citādi? Nu, tieši tā.

Man tomēr darba pienākumi arī liek tevī pamocīt ar Maļeviča no kapa ārā ceļamo jautājumu – vai melnais aplis tev katreiz nozīmē ko citu? Pat ja skatītāja acīs tas ir vienāds?

Manās sajūtās melnais aplis ir kā uz pakauša uzlikta roka. Kāda sveša, vai nu laba, vai slikta, drīzāk – laba, un es ar viņu jūtos droši. Tā arī melnais aplis turpinās. Atklāšanā mums bija diskusija ar Kristapa Kalna dēlu Augustu. «Sarmīt! Tu man piedāvā kaut kādu tukšumu!» Taču es domāju, ka tas ir pilnums. ■

SARMĪTE MĀLIŅA

Izstāde *Skatīšanās no malas*

Rīgas Laikmetīgās mākslas telpas Mazajā zālē līdz 25.X

Svinam pēc pilnas programmas! Vījolnieks Gidons Krēmers un kamerorķestris Kremerata Baltica festivālā Dzintaru koncertzālē ieskandina dubultjubilejas sezonu

Teksts Inese Lūsiņa

«Situācija pasaulē ir nenormāla, un man liekas, ka sabiedrība pievērš arvien mazāk uzmanības mūzikai, taču es vēl darbojos un uzstājos ne tikai kopā ar Kremerata Baltica, bet arī kā kamermūziķis un solists.» saka Gidons Krēmers. Foto – Aivars Liepiņš

VĒSTULES TUVIEM CILVĒKIEM

Vījolnieks Gidons Krēmers un viņa dibinātais kamerorķestris *Kremerata Baltica* jaunajā sezonā plaši svinēs dubultjubileju: Gidons Krēmers 27. februārī atzīmēs 80. dzimšanas dienu, savukārt *Kremerata Baltica* – savu trīsdesmitgadi. Balvu *Grammy* ieguvušais kamerorķestris *Kremerata Baltica*, kurā Gidons Krēmers 1997. gadā sapulcēja talantīgus jaunos mūziķus no trim Baltijas valstīm, ir viens no spilgtākajiem Baltijas valstu kultūras vēstnešiem pasaulē. Ansamblis ir iemantojis starptautisku atzinību ar visaugstāko izpildījuma kvalitāti, drosmīgu repertuāra izvēli, nozīmīgiem laikmetīgās mūzikas pirmatskaņojumiem, koncertiem pasaulē labākajās koncertzālēs un festivālos un sadarbību ar izcilām klasiskās mūzikas personībām.

No 11. līdz 13. septembrim Dzintaru koncertzālē notiks nu jau divdesmit trešais *Kremerata Baltica* festivāls, kas ieskandinās dubultjubilejas sezonu. Tā rītes ar starptautisku vērienu. *Kremerata Baltica* dosies uz Šveici, Vāciju, Gruziju un Itāliju. Četros koncertos Itālijā tiks īpaši izcelti Baltijas laikmetīgās mūzikas darbi, kuri ir vēltīti Gidonam Krēmeram un *Kremerata Baltica*. Nākamā gada pavasarī orķestris uzstāsies Dienvidkorejā, Ķīnā un

Honkongā kopā ar franču pianistu Likā Debargu.

Jubilejas svinības turpināsies arī Latvijā – šā gada 28. novembrī koncertzālē *Cēsis* līdzās Gidonam Krēmeram muzicēs *Kremerata Baltica* solisti. 29. novembrī kultūras telpā *Ola Foundation* Rīgā Gidons Krēmers kopā ar pianistu Rihardu Plešanovu un ansambli *Kremerata Lettonica* godinās komponistu Tālvaldi Ķeniņu (1919–2008) ar kamermūzikas darbiem no nesen izdotā albuma *Vēlījums Tālvaldim Ķeniņam*. 2027. gada februārī *Kremerata Baltica* svinēs savu 30 gadu jubileju Rīgā.

Intervijā KDī Gidons Krēmers stāsta par jaunās sezonas galvenajiem notikumiem.

Ielūkojoties jūsu blīvajā koncertu kalendārā, šķiet, ka tas kļuvis vēl intensīvāks, nekā bija *Kremerata Baltica* gaitu sākumā?

Jā, no vienas puses, strādājam ļoti intensīvi un man dažreiz liekas, ka pārāk intensīvi un es nevaru to mašīnu apstādīt. No otras puses, pēc kovidpandēmijas un Krievijas iebrukuma Ukrainā ārzemju turneju ir kļuvis mazāk. Kur varu, tur piedalos, bet situācija pasaulē ir nenormāla, un man liekas, ka sabiedrība pievērš arvien mazāk uzmanības mūzikai. Tas nozīmē, ka mums ir mazāk ienākumu un izdzīvot šajā situācijā ir diezgan grūti. Taču es vēl darbojos un uzstājos ne tikai kopā ar *Kremerata Baltica*, bet arī kā kamermū-

ziķis un solists.

Priecājos, ka tūlīt atkal notiks *Kremerata Baltica* festivāls Dzintaru koncertzālē un mēs trijās dienās svinēsim mūsu jubileju ar daudzām programmām, komponistiem un jauniem mūziķiem.

Orķestris *Kremerata Baltica* sistemātiski iepazīstina pasauli ar jauniem mūzikas talantiem, un arī pašā kolektīvā pirms trīsdesmit gadiem sapulcējās jauni mūziķi. Kā orķestris izskatās tagad?

Orķestris nav novecojis, jo trīsdesmit gados sastāvs ir mainījies. No pirmā gada *Kremerata Baltica* sastāvā ir palicis tikai čellists Pēteris Čirkšis. Visi pārējie ir jauni cilvēki, kuri orķestrī ienāca vēlāk. Mums ir izdevies saglabāt pirmā *Kremerata Baltica* sastāva radošo garu – negaidītības un atvērtības garu. Tas ir pats galvenais, un tas mani ļoti iepriecina.

Mēs turpinām strādāt. Ir nācis klajā mūsu jaunais kompaktdisks – projekta iniciatore ir vījolniece Madara Pētersone, kura mūsu orķestrī spēlē jau vairāk nekā piecpadsmit gadu. Ieraksts ir vēltīts komponistam Tālvaldim Ķeniņam. Albumā ir dzirdams lietuviešu pianists Andrijs Žlabis un dienvidāfrikāņu un kanādiešu čelliste Luka Kutžē, kura piedalīsies festivālā Dzintaru koncertzālē. Festivāla viesu vidū vēl os izcelt arī lielisko jauno vācu pianistu Jūliusu Azalu. Pēc tam mūs gaida koncerti Kronbergas festivālā Vācijā. Jaunajā sezonā iepļānoti braucieni uz Ķīnu, Taivānu,

Itāliju un Dienvidkoreju. Svinam pēc pilnas programmas!

Festivāla atklāšanas koncerts 11. septembrī Jūrmalā būs īpašs vēltījums jūsu draugiem – Latvijas komponistiem un mūziķiem.

Jubilejas svinēšanu Latvijā vēlējamies sākt tieši ar latviešu komponistiem. Mūzikā, kas skanēs festivāla atklāšanā, ir gana daudzveidīga. Garlaicīgi nebūs! Atcerēsimies Pēteri Plakidi, kurš mums savulaik uzrakstīja mazu opusu *Musica Jubilata*. Spēlēsim gan ļoti pazīstamo autoru Pētera Vaska, Georga Pelēča un Tālvālža Ķeniņa, gan jauno komponistu Renātes Stivriņas un Raivja Misjuna darbus. Raivi Misjunu vēl tikai iepazīstī, viņš mums vēltījis *Concerto grosso*, kuru pirmatskaņosim atklāšanas vakarā. *Kremerata Baltica* pirmoreiz nospēlēs Jāņa Ivanova 14. simfoniju *Sinfonia da camera*, tas būs mūsu vēltījums izcilā simfoniķa 120 gadu jubilejā. Atskanosim arī mūsu uzticamā drauga Jēkaba Jančevska opusu *Reiz izaugus mīlestība*, kurā vījoles solo spēlēs Madara Pētersone. Jēkabs mums jau rakstā nākamo jaundarbu.

Kāpēc par jubilejas festivāla rezidējošo komponistu izvēlējāties Viktoru Kisinu?

Par Sanktpēterburgas komponistu Viktoru Kisinu, kurš jau teju trīsdesmit gadu dzīvo Beļģijā, es varētu stāstīt daudz. Mūs iepazīstināja mans kādreizējais draugs rīdzinieks Filips Hiršhorns, kurš diemžēl jau ir mūžībā. Viņš it kā nodeva man mantojumā radošo saikni ar Viktoru Kisinu. Mēs cieši sadraudzējamies, un Viktors Kisins mūsu sadarbībā kopš 2001. gada ir sacerējis daudzus opusus, kurus mēs ar *Kremerata Baltica* esam pirmatskaņojuši. Viņš neraksta liekas notis, un es to novērtēju, jo īpaši tāpēc, ka daudzi komponisti – pat pasaulē atzīti autori – bieži cenšas «izbraukt» uz sarežģītām struktūrām un intonācijām.

Viktoram Kisinam, līdzīgi kā Antonam Vēbernam un Arvo Pertam, lieku nošu nav, tāpēc viņa mūzika ir ļoti piesātināta, precīza un tieša. 12. septembra koncerta pirmajā daļā celsim priekšā divus viņa skaņdarbus. Jau senāk citā sastāvā izpildīto un ierakstīto Duetu altam un čellam šoreiz Dzintaru koncertzālē atskaņos mūsu orķestra instrumentu grupu vadītājs – altiste Jevgeņija Frolova un čelliste Magdalēna Ceple. Savukārt šogad sacerētā Klavieru kvinteta pirmatskaņojumā piedalīsies pianists Jūliuss Azals, čelliste Luka Kutžē, mūsu orķestra vījolnieki Saule Bukaite un Rūdolfs Mīkšelsons un altiste Marta Rācene. Skanēs arī viens no Pētera Vaska *Trim skumīgiem skaņdarbiem*, kuru spēlēs vījolniece Stella Zaķe un pianists Reinis Zariņš. Koncerta otrajā daļā spēlēsīm Oskara Stroka un Astora Pjaccollas tango.

Festivāla noslēguma koncerts 13. septembrī būs vēltīts gan klasiskajai, gan laikmetīgajai mūzikai. Nospēlēsim Heinricha Ignaca Franca fon Bībera *Batāliju*. Reinis Zariņš spēlēs solo Johana Sebastiana Baha Klavierkoncertā re minorā. Kopā ar čellisti Luku Kutžē atskaņosim Jozefa Haidna Čellkoncertu. Jūliuss Azals būs Alfrēda Šnītkes klavierkoncerta solists, savukārt es piebiedrošos kolēģiem gruziņu lielmeistara Gijas Kančeli skaņdarbā *Mazā Daniēliāde*. Programmas noslēgumā Luka Kutžē un Magdalēna Ceple kopā ar *Kremerata Baltica* Madaras Pētersones vadībā atskaņos itāļu čellista un komponista Džovanni Solimas skaņdarbu *Violoncelles, vibrez!*.

Diemžēl šogad nopietni saslima orķestra ilggadējais koncertmeistars vījolnieks

MĒS ESAM AKTĪVI LATVIJĀ, UN ES PRIECĀJOS ŠEIT UZSTĀTIES BIEŽĀK NEKĀ PARASTI

Džeralds Bidva. Ceram, ka viņš drīz izveļosies un atkal būs kopā ar mums. Kamēr to gaidām, vairāku atskaņojumu vadīšanu festivālā uzticējām jaunajiem mūziķiem Stellai Zaķei, Rūdolfam Mīkšelsonam, Madarai Pētersonei un Marijai Strapcānei. Tas mobilizē un ienes orķestrī to jauneklīgo garu, kāds tajā valdīja, kad sākām pirms trīsdesmit gadiem.

Kas jums pašlaik ir svarīgākais līdztekus jubilejas programmām?

Tuvākajā laikā iznāks grāmata, kuru es uzrakstīju kopā ar Jefimu Jofi, savu kādreizējo klasesbiedru Emila Dārziņa mūzikas vidusskolā. Kaut arī Jefims jau ilgu laiku vairs nedzīvo Rīgā, kur bija iecienīts solfedžo pasniedzējs un metodīķis, viņš sirdi joprojām jūtas rīdzinieks. Jau daudzus gadus viņš dzīvo Maskavā, pirms tam kādu laiku dzīvoja Izraēlā. Savā dienasgrāmatā, kas ir publicēta arī latviešu valodā, esmu par viņu ierakstījis īsu frāzi: «Es vispār esmu ļoti vientuļš. Vienīgais cilvēks, kurš mani saprot, ir Fima.» Tas ir Jefims Jofe, par kuru tagad runājam un ar kuru kopš pandēmijas sākuma sarakstījāmies ik dienu. Divarpus gadu laikā viens otram bijām nostītijuši 777 e-pasta vēstules, un no šīs mūsu sarakstes tapa 1000 lappušu grāmata. Tā tiks publicēta divos sējumos – *Sarunas ar dinozauru* (700 lpp.) un *Vispirms bija mūzika* (300 lpp.). Tā ir mana grēksūdze, es dalos pārdomās par to, kā mēs dzīvojam pandēmijas laikā, un par to, kas konkrēti mūs tajā laikā interesēja. Mūs interesēja galvenokārt mūsu pagātne, un lielākā daļa mūsu sarunu bija par mūziku. Tolaik iesāku arī kaut ko tādu, ko iepriekš nebiju darījis, – sāku klausīties savus agrāko gadu ierakstus. Parasti to nedaru, taču mūsu sarunu gaitā radās tāda nepieciešamība, un es sāku klausīties savus ierakstus un vērtēt tos kritiski, nereti apstrīdot savas kādreizējās interpretācijas. Man tas bija negaidīts pavērsiens, un arī tam atradās vieta grāmatā.

Ceru, ka pirmais sējums nāks klajā septembrī. Grāmata tiks nodrukāta krievu valodā, un to izdos Vācijā. Es vēlētos, lai tā ie-raudzītu dienasgaismu arī Latvijā, diemžēl vēl neesmu sastapis šajā projektā ieinteresētu cilvēku. Šī būs mana piektā grāmata. Es neuzskatu sevi par rakstnieku. Vienkārši man – tāpat kā mūzikā – gribas dalīties piedzīvotajā un saprastajā ar citiem.

Lai gan grāmata ir krievu valodā, doma par tās izdošanu Krievijā gan man nav nākusi prātā. Esmu tur pavadījis sev ļoti būtisku dzīves posmu, bet nākas samierināties ar domu, ka vairs nekad tur neaizbraukšu. Pašreizējā situācija pasaulē ir tik

šausminoša, ka nevēlos nonākt nekādās darīšanās ar valsti, kura ir aizdedzinājusi naida uguni un demonstrē jaunumu tāda pakāpē.

Jubilejas sezonā vēl vairākkārt muzicēsiet Latvijā – Cēsu koncertzālē 28. novembrī, Rīgā 29. novembrī un nākamā gada februārī. Pavisam nesen ar *Kremerata Baltica* latviešu mūziķu sastāvu *Kremerata Lettonica* jau otro reizi uzstājāties kultūrtelpā *Zeit* Līgatnē. Vai veidojas jauna tradīcija?

Jutos pateicīgs Madarai Pētersonei, kura veiksmīgi izveidoja nelielā *Kremerata Lettonica* kamersastāva sadarbību ar Līgatnes radošo kvartālu *Zeit*, un tajā ar prieku piedalos arī es. Šis kultūrtelpas intīmā gaisotnē ļauj mums gan eksperimentēt, gan pieaicināt īpašus viesus, piemēram, aktieri Gundaru Āboliņu. Kopā izveidojām koncertstāstu *Dzīvnieku filharmonija*, kurā Gundars Āboliņš lasa Hansa Kristiana Andersena pasaku un mēs spēlējam Baha, Sensānsa, Rimskā-Korsakova, Stravinska un Hindemita mūziku.

Mēs esam aktīvi Latvijā, un es priecājos šeit, savā dzimtenē un jaunības zemē, uzstāties biežāk nekā parasti. Šajā laikā man ir izdevies kopā ar dažādiem aktieriem un *Kremerata Lettonica* izveidot nelielu muzikālu izrādi *Dzīves lauskas vēstulēs*, kas jau ir izskanējusi piecās valodās: vispirms lietuviski, pēc tam kopā ar Gundaru Āboliņu latviski, vēlāk arī vācu, itāļu un franču valodā. Aktieris uz skatuves ir mans *alter ego*, jo izrādē sastāv no piecpadsmit manām vēstulēm un piecpadsmit skaņdarbiem *Kremerata Lettonica* izpildījumā. Tās ir manas vēstules dažādiem tuviem cilvēkiem – manam tēvam, draugam, meitai un citiem. Tādējādi esmu saistīts gan ar savu pagātni, gan tagadni. Visa šī darbošanās, protams, paņem ļoti daudz enerģijas. Dažkārt pat brīnos, ka tā man vēl ir, un ceru vēl mazliet noturēties un pienācīgi atzīmēt mūzikā mūsu jubileju.

Ja e-pasta sarakste var pārtapt grāmatā, varbūt ir lieki raizēties, ka XXI gadsimtā esam zaudējuši vēstulu kultūras burvību, bet slaveno komponistu, skatuves mākslinieku, rakstnieku un gleznotāju epistulārais mantojums pieder pagātnē?

Ir kļūdains uzskatīt, ka īstas vēstules iespējams uzrakstīt tikai ar roku. Negrastos līdzināties slavenajam Roberta Krafta sarunām ar Igoru Stravinski un Dmitrija Šostakoviča ilgaicīgajai sarakstei ar viņa tuvu draugu, mūzikas un teātra kritiķi Isaku Glikmanu, arī mēs centāmiies ielikt savās vēstulēs ne tikai ikdienišķo informāciju, bet daudz vairāk. Tā kā sākām sarakstīties pandēmijas laikā, pirmais sējums tapa kā pandēmijas laika dienasgrāmata. Sākumā tā bija personiska saruna. Doma par grāmatu radās vēlāk.

Vēstules un teātris ir pastāvīgi padoņi jūsu radošajā darbībā?

Es meklēju dažādas teatrālas formas, jo jau kopš jaunības, kad vēl dzīvoju Rīgā, aizrāvos ar teātri. Mums ar *Kremerata Baltica* ir bijuši vairāki teātra projekti – esam sadarbojušies gan ar aktrisi Čulpanu Hamatovu, gan ar klaunu Slavu Poluņinu, ar kuru kopā nākamgad, iespējams, dosimies uz Dienvidkoreju. Tas viss bagātina manu pieredzi. Es pats nekluvu par aktieri, taču saskare ar teātri man vienmēr ir bijusi ļoti svarīga. Kad esmu Rīgā, ja vien man ir brīvs vakars, dodos uz Jauno Rīgas teātri. ■

KREMERATA BALTICA

Dzintaru koncertzāles Mazajā zālē 11.–13.IX Bīletes *Bīlešu paradīzēs* tiklā EUR 15–30

STIPRĀ DZIMUMA LIELĀ ATBILDĪBA

Dirty Deal Teatro sezonas atklāšanas jauniestudējums Stiprais dzimums izbrīna ar saturisko pieticību – uz demogrāfijas bedri nākas nolūkoties ar ļoti vispārīgu skatienu **Teksts Toms Čevers**

Teatru sezonu pirms diviem gadiem *Dirty Deal Teatro* sāka ar ļoti aktuālu tēmu – vīrišķība XXI gadsimtā, kad tās izpratne transformējas, – un par idejas īstenošanas kvalitāti domas dalās. Toreiz izrādē *Alfas* pretēji, šķiet, absolūtajam vairākumam bija grūti pārvarēt radošās komandas ironiju par mazā cilvēka mūždien nepareizajām izvēlēm uz neizskaidrojamā kārtā poetizētas vardarbības un noziedzības fona. Taču režisors Valters Šilis atkal pierādīja spēju sastrādāties ar saviem radošajiem domubiedriem, faktiski no nekā radot kompaktu, stilā izturētu un artistiski izpildītu parafrāzi par ikdienas traģiskajām un smieklīgajām grimasēm.

Arī 2026./2027. gada sezonas atklāšanas pirmizrādes *Stiprais dzimums* nosaukumā liktais maskulināis frazeoloģisms vedina domāt, ka šī izpētes objekta potenciāls vēl nav izsmelts. Saskaņā ar publicitātes materiālu informāciju ieilgstošo demogrāfisko krīzi uzticēts risināt vīrietim, kurš ļaujas avantūrām, nav diez ko izlēmīgs, taču saglabā patriarhālu atbildības izjūtu par ģimeni, sabiedrību un valsti. Taču par to, kas reāli būtu darāms, izrāde nerunā nemaz.

ŽANRISKA KOLĀŽA

Par spīti tam, ka dramaturģijas autors Matīss Gricmanis sevi ir apliecinājis dažāda mēroga skatuves darbos un savu artavu teksta tapšanā ir ielicis arī režisors Toms Treinis un visi trīs aktieri, šis iestudējums

■ Izrādes veidotāji nevarās apsmaidīt vīrišķību, saglabājot izteikti patriarhālu skatījumu uz sociālajiem procesiem. Attēlā – Jānis Āmanis (no kreisās) un Juris Djakonovs teatrālā etidē izspēlē sievietes un vīrieša neveiklās tuvināšanās mēģinājumus. Foto – Agnese Zeltiņa

izbrīna ar saturisko pieticību. Tas neļauj saskatīt jaunas sociālo procesu likumsakarības vai vismaz jau zināmās ieraudzīt citā gaismā. Tikmēr par vārdu patiesumu mūs cēnsas pārliecināt ar forsetu intonāciju, labprāt arī smidzinot sanākušo publiku, un tas eksistenciālo problēmu vērš jokā.

Tādējādi, par spīti bezgalīgajam pieejamās informācijas apjomam, uz demogrāfijas bedri mums nākas nolūkoties ar ļoti vispārīgu skatienu. Tās ceļoņus nav mēģināts jebkāda veidā klasificēt, aplūkot salīdzinošā perspektīvā ar citām valstīm un laikmeta tendencēm, kas ir trauksmainas, aizraujošas un nepastāvīgas, vilina ar neierobežotu brīvību un iluzoru iespēju izvairīties no atbildības. Pretējā gadījumā būtu dota iespēja pārvērtēt, piemēram, valsts sociālā atbalsta nozīmi dzimstības sekmēšanā. Tā iestudējums aprobežojas ar problēmas konstatāciju prologā un patosa pilnu samierināšanos ar dzīves skaudro īstenību finālā, atgādinot, ka ikvienam – un vīrietim jo sevišķi – ir jābūt vismaz atbildīgam par to, kas jau ir radīts. Arī problēma nenosauktu iemeslu dēļ tiek saskatīta tieši vīrietī, kurš acimredzot nepietiekami apkalpo savu bināro opozīciju – daiļo dzimumu.

Pēc Jāņa Āmaņa iestudētā performativitātē izpildītās interakcijas ar publiku izrādes sākumā, kad skatītāji lekcijas formātā tiek iepazīstināti ar demogrāfijas raksturlielumiem, turpinās žanriskā kolāža, kurā netrūkst stereotipu par vīrieša un sievietes lomu ģimenē un sabiedrībā, nevairoties no ilustratīviem papēmieniem, kuriem nepiemīt nekādas distancējošas apceres. Šajā kontekstā vispirms jāpiemin gaužām teatrālās etīdes par dzimumu atšķirībām un savstarpējiem tuvināšanās mēģinājumiem. Kaut arī izrādē veidojis vīriešu kolektīvs, tajā neiztieks bez sieviešu tēliem, kurus spēlē vai drīzāk parodē paši vīrieši. Šajās lomās aktieri gan vairāk atgādina transvestītus, tādējādi banalizējot kristietības mītu par levu, kura radīta no Jurija Djakonova patoloģiski nenobriedušā Ādama ribas. Arī sadzīves nogurdinātā vīrieša stāvirāde, kas skatāma vēlāk, sastāv no dzimumu lomu klīšējām, taču Jurija Djakonova humora izjūta un dzīvie sejas panti vismaz sagādā daudz neviltotas jautrības. Pretstatā tam apzinātu smeldzi ievieš šķietami dokumentālais dzīvesstāsta fragments par Emīla Krūmiņa atveidotā jaunā vīrieša attiecībām ar mirstošo tēvu, taču tas gan ir pilnībā atrauts no iestudējuma kopējā vēstījuma.

ĀDAMA METRAMĒRS

Radošā komanda nespēj izšķirties par savu attieksmi pret pašas aktualizēto vīrišķības kritiku, un rodas iespaids, ka tā vispirms jau pati sev nav definējusi, ko vēlas panākt un kādu ziņu nodot publikai. Turklāt izrādes iespaidīgā hronometrāža – gandrīz divas stundas bez starpbrīža – lielā mērā ir panākta ar varoņu liekvārdīgo runas manieri, kas, šķiet, saglabāta apzināti, lai radītu nepiespiestas sarunas iespaidu.

Vairāk vietas iztēlei atstāj atturīgā spēles telpa. Teātra melno zāli diskrēti ir izgaismojis Reinis Zalte, savukārt scenogrāfs Reinis Suhanovs par tēmas lakonisiku apzīmētāju ir izvēlējies salokāmo metramēru – kā asprātīgi stereotipisku saimnieciskā vīrieša tēla neatņemamu atribūtu un vienlaikus kā uzskates līdzekli dzimstības rādītāju grafiskai attēlošanai. Šis atradums ir īpaši veiksmīgs, jo saglabā funkcionalitāti. No metramēriem Ādams veido zīmes, izskaidrojot pasauli sev apkārt. Citkārt, salocīti un pēc tam spēcīgi izgaismoti, tie met ēnas uz skatuves gala sienas, veidojot ēkas kontūras, kas kalpo par vieglu scenogrāfiju. Diemžēl notikumu attīstības gaitā bez uzskatāmās loģikas metramēri zaudē telpu organizējošo un konceptuālo nozīmi.

Askētiski ieturētajā vidē iederas aktieru tumšie apakšrekli bez piedurknēm kā vēl viens pārprastas vīrišķības simbols. Taču, domājams, kostīmu mākslinieka piesaiste būtu novērsusi dažas sliktas idejas, piemēram, Jurija Djakonova varonim uzvilktās plandošās mākslīgās ādas bikses, kas stiepjas līdz potītēm. To atrašanās vieta attēlotā *everyday man* garderobē paliek mīkla.

Par spīti tam visam, auditorijas atsaucīgā reakcija atkal atgādina, ka, par laimi, gaume un humora izjūta atšķiras. Pa to laiku izrāde beidzas, arī visi stāsti agrāk vai vēlāk noslēdzas, liekot vispārināt, ka nebeidzamas ir tikai domas par to, kas varētu būt mūžīgs. Tāpēc ir jāatrod speks nelielai piepūlei, lai, cinoties par demogrāfijas rādītāju virzību augšup, mēs atcerētos par tepat blakus esošajiem. Vīru ciešais apskāviens izrādes nobeigumā laikam par to arī liecina. ■

STIPRAIS DZIMUMS

Dirty Deal Teatro 1., 2.X, 28., 29.XI plkst. 19
Biļetes *Bīlešu paradīzes* tīklā EUR 35

MIHAILA ČEHOVA RĪGAS KRIEVU TEĀTRIS

Lielā z. *Grenholma metode* 10.IX 19.00
Tartifs 11.IX 19.00 *Bolderāja* 12.IX 19.00
Nodevība 15., 16.IX 19.00 **Mazā z.** *Dakteris Aikšāp* 12.IX 11.00, 13.00; 13.IX 11.00 **Kvarķirpīks Volodja...** 11.IX 19.00 *Lūk, istaba šī...* 15.IX 19.00 **Arkāde Zvaigznāji** 13.IX 17.00

KVADRIFRONS

Tiešsaistē *Rolanda dziesma; Kultūras pils* Jebkurā laikā

nā z. Četri balti krekli 13.IX 17.00 *Čērčils* 15., 16.IX 18.30

LIEPĀJAS TEĀTRIS

Freimanis 10., 11.IX 19.00; 12.IX 18.00 *Parasta pirmiena* 11.IX 19.00 *Neglītenis* 12.IX 18.00 *Svešā āda* 13.IX 18.00

DAUGAVPILS TEĀTRIS

Vecākais dēls 10.IX 18.30 *Dzīve uz le-*
dusskapja durvīm 11.IX 18.30 *Provinces*
anekdotes 13.IX 17.00

LATVIJAS LEĻĻU TEĀTRIS

Lielā z. *Joka pēc alfabēts* 11.IX 18.30 *Kas notiek Dižmežā?* 12.IX 14.00 *Pelnušķīte* 13.IX 11.00, 14.00 **Mazā z.** *Pirmā jaunieta* 10.IX 18.30 *Dilles tante* 11.IX 18.30 *Sēnes* 12.IX 11.00, 14.00; 13.IX 11.00 **Kamerzāle** *Kūņoties* 11.IX 10.00, 12.00; 12.IX 10.00 *Vientūlība* 13.IX 18.00

VALMIERAS DRĀMAS TEĀTRIS

Lielā z. *Telma un Luīze* 10., 11.IX 18.30
Spridītis 13.IX 17.00 **Apalā z.** *Laipotāji* 12.IX 18.30 *Kurtuve Mēdeja* 10., 11.IX 18.30 **Jau-**

pilsēta 12.IX 18.30; 13.IX 18.00 *Milzis* 15.IX 19.00

JAUNAIS RĪGAS TEĀTRIS

Lielā z. *Indrāni* 10.IX 18.00 *Dzimšanas die-*
nas kūka 11., 12.IX 19.00 *Arkādija* 13.IX 16.00
Lai Dievs stāv tev klāt, tu, nabaga cietējl! 15., 16.IX 18.00 **Mazā z.** *Nezināms objekts ir piezemējies* 10.IX 19.00 *Ledus garša* 11., 12.IX 19.30; 13.IX 18.00 **Jaunā z.** *Linda vista* 11., 12.IX 18.00 *Melnais piens/2024* 15., 16.IX 18.30

LATVIJAS NACIŅĀLĀ OPERA UN BALETS

Lielā z. *Nižinskis* 10.IX 19.00 *Turandota* 11.IX 19.00 *Esmeralda* 12.IX 19.00 *Traviata* 13.IX 18.00 *Kazanova* 16.IX 19.00

LATVIJAS NACIŅĀLAIS TEĀTRIS

Lielā z. *Līgavu mednieki* 10., 11.IX 19.00
Aktieru z. *Antigone* 16.IX 18.30

DAILES TEĀTRIS

Lielā z. *Mazliet par skaļu* 11.IX 18.30; 12.IX 18.00; 13.IX 15.00 *Sapņu novele* 15.IX 18.30
Meža gulbji 16.IX 18.30 **Jaunā z.** *Mirdzošā*

GRĀMATAS / JAUNUMI

Kolins Riss. Putnu slepenā valoda.

Māksla, daba un simbolisms

Jāņa Rozes apgāds. 2026. 240 lpp.

Bagātīgi ilustrētā grāmata atklāj putnu simboliku mākslā, vēsturē un folklorā gadsimtu gaitā. Ievērojamais ornitologs un mākslas cienītājs Kolins Riss aplūko 42 putnu sugas, stāstot par to nozīmi dažādās pasaules kultūrās – no Rafaēla un Frīdas Kalo mākslas līdz acteku tradīcijām, mītiem, reliģijai un folklorai. Putni cilvēkiem vienmēr bijuši vairāk nekā dabas daļa – tie uzverti kā vēstneši starp debesīm un zemi, gudrības, veiksmes, mīlestības, aizsardzības un arī liktenīgu zīmju nesēji. Grāmatā putni aplūkoti gan to dabiskās dzīves vides kontekstā, gan caur mākslas, literatūras, mūzikas un mitoloģijas prizmu. Autors aicina no jauna ieraudzīt cilvēka saikni ar dabu un izprast, kā gadsimtu gaitā veidojušies mūsu priekšstati par putniem. Aizraujošs un vizuāli krāšņs izdevums dabas, kultūras vēstures, mākslas un putnu pasaules cienītājiem. No angļu valodas tulkojusi Renāte Punka.

Klāra Leslija Hola. Sašķeltā zeme

Zvaigzne ABC. 2026. 304 lpp.

Betai bija septiņpadsmit, kad viņa pirmo reizi satika Gabrielu. Viņa bija pārliecināta, ka aizsākas viņas lielais mīlas stāsts. Kad Gabriels devās prom, lai kļūtu par cilvēku, kādu vēlējās redzēt viņa māte, Betas sirds sašķīda sīkās lauskās. Frenks bija tas, kurš salasīja šīs lauskas, un abi kopā viņi izveidoja dzīvi, kas ļoti atšķiras no tās, kuru viņa sev bija iztēlojusies kopā ar Gabrielu. Kad atgriezās Gabriels, visa Betas pārliecība par to, kas viņa ir un ko viņa vēlas, sairst. Klāra Leslija Hola pēc vairākiem dzīves un žurnālistes darba gadiem Londonā kopā ar ģimeni pārcēlās uz vecu lauku māju Dorsetā. Šis nams, senie tūrumi, kas to ieskauj, un zemkopji ar senām tradīcijām un dziļu saikni ar zemi radīja iedvesmu romāna *Sašķeltā zeme* darbības vietai. «Neaizmirstams stāsts par mīlestību, zaudējumiem un izvēlēm, kas maina mūsu dzīvi, un... vienlaikus arī meistarīgs spriedzes romāns, kas liks jums minēt līdz pat pēdējai lappusei. Nopietni? Tāds nobeigums? Es to pat nenojautu!» – Rīza Viter-spūna. No angļu valodas tulkojusi Zane Rozenberga.

Ganga Hana. Veģetāriete

Zvaigzne ABC. 2026. 192 lpp.

«Savāds, līdz sāpīgamam trausls pētījums par iekāres brutalitāti un šo alku ignorēšanas liktenīgumu... Izsmalcināti!» – vērtē īru rakstniece Īmera Makbraida. Jonghje dzīvo šķietami parastu dzīvi: viņa ir apzinīga sieva, bet viņas vīrs – kluss, pieklājīgs biroja darbinieks. Kādu dienu, grotesku nakts sapņu pamudināta, Jonghje nolēm jkūt par veģetārieti. Tomēr Dienvidkorejā, kur veģetārisms gandrīz nav zināms un tradīcijas tiek strikti ievērotas, tas tiek uzskatīts par šokējošu apvērsumu. Jonghjes pasīvās pretošanās izpausmes strauji kļūst vēl divainākas un biedējošākas – no seksuāla sadisma līdz pašnāvības mēģinājumam un arvien erotiskākiem un satraucošiem nelīdzsvarotiem mākslas darbiem, kas viņu ievēl arvien dziļāk fantāziju pasaulē... Ganga Hana ir pirmā korejiete, kas kļuvusi par Nobela prēmijas laureāti literatūrā. No korejiešu valodas tulkojusi Ilde Šķestere.

Tanja Eša. Boriss, Babete un skeletu ballīte

Liels un mazs. 2026. 164 lpp.

Krāsainā, dinamiska humora pilnā komiksa galvenā varone ir Babete, neparasta būtne ar koši dzeltenu kažoku. Kad Babetes sešpadsmitgadīgā saimniece uz gadu dodas prom, rūpes par viņu negaidīti uzņemas jaunākais kaimiņš Boriss. Borisa ikdiena drīz vien pārvēršas aizraujošā un haotiskā piedzīvojumā. Viņš cenšas radīt Babetei drošu mājvietu, vienlaikus slēpjot viņu no saviem vecākiem. Situāciju vēl sarežģītāku padara Babetes aizraušanās ar biedējošām lietām un skeletu ballītēm. Komikss asprātīgi ataino, ka rūpes par otru prasa pacietību, izdomu un gatavību pieņemt atšķirīgo. Līdzās daudzajiem komiskajiem notikumiem autore stāsta arī par būtiskām tēmām: vēlmi piederēt, būt pieņemtam un atrast savu vietu pasaulē. Tanjas Ešas sirsnīgais humors no dzīvespriecīgās ilustrācijas rada spilgtus tēlus, kuros viegli atpazīt arī sevi. Komikss būs saistošs gan bērniem, kuri jau iepazīnuši komiksu pasauli, gan tiem, kuri tikai sāk to atklāt. Grāmata piemērota bērniem no septiņu gadu vecuma. No vācu valodas tulkojusi Signe Viška.

PAŠA UN CITU ZVĒRU BĒRNIEM

■ «Kaut kādā ziņā šī grāmata ir aizejošā laika pieminēklis. Mūsu paaudze vairs nav jauna, bet paliek šis kultūrvēsturiskais nospiedums,» uzsver Vilis Lācītis

Rokgrupas The Hobos vēsture un viss, kas vēl aizvien ap to spieto, – laikabiedra **Viļa Lāciša jaunajā grāmatā Dzīve, narkotikas un rokenrols**. Tā vēsta arī par slavas nastu, kas mēdz būt pārāk smaga

Teksts **Uldis Rudaks** Foto **Kristaps Kalns**

Mēģinot papildināt talantīgā dziesmu autora un vokālista, ceļotāja un riskantu piedzīvojumu meklētāja Rolanda Ūdra un grupas *The Hobos* mantojuma mūžu šajā saulē, Vilis Lācītis reiz jau uzrakstīja mūziklu. Ilona Balode – Ūdra sieva un uzticamais balsts, kādreizējā Dailes teātra aktrise un mūziķe, nu arī abu rokenrola kopdzīvi izgaismojušu «ķieģeļu» autore (top jau trešais) – mūziklu esot atzinusi par labu esam. Tomēr tas neizpelnījās atsaucību un neatradās, kas inscenē, iestudē, filmē vai kā citādi to rāda cilvēkiem, bet autora rokas nenolaidās, un nu grāmatā *Dzīve, narkotikas un rokenrols* ir realizējusies viņa vēlme spilgtāk izgaismot gadu tūkstošu mijā uzmirdējušās latviešu rokgrupas *The Hobos* un tās līdera dzīves gājumu.

Ūdris Lācītis bija – un aizvien ir – viens no labākajiem draugiem, kurš pēc smaga satiksmes negadījuma palicis ratiņkrēslā, bet, visiem par pārsteigumu, ar melnu markieri prata parakstīt tikko iznākušās pirmās *The Hobos* vinila plates, kad ar visu ģimeni no mājvietas Bebreņē ieradās uz jūlijā notikušo Viļa Lāciša grāmatas prezentāciju *Vinilbārā*. Tā saimnieks Tu-raids Petrovs ir grāmatas autora kādreizējais muzikālais partneris – paralēli *The Hobos* stāstam grāmatā lasāms arī par viņu no pagrīdes tā īsti neizlauzušos muzikālo karjeru, par spīti tādiem dziesmu nosaukumiem kā *Rasā izkaps labāk kož* un *Ķieģeļu košlātājs*.

Aktīvajā trokšņošanas periodā mūziķu vidū autoram bija iesauka Sniēgs (vai Sniex), bet pēc dokumentu uzrādīšanas var izrādīties, ka viņu sauc vēl kaut kā visam citādi... Slavenās Latvijas brīvvalsts un arī padomju okupācijas laikā pat valstsvīra laurus plūkušā rakstnieka uzvārda deminutīvu kā pseidonīmu pieņēmušais rakstnieks debitēja ar romānu *Stroika ar skatu uz Londonu* (2010), kas izpelnījās popularitāti kā pirmā atklāti un

ar skarbu pašironiju uzrakstītā grāmata par latviešu viesstrādnieka gaitām Anglijā. Tobrīd Vilis Lācītis studēja antropoloģiju Oksfordā, bet nu jau vairākus gadus dzīvo Kanādā.

Tās skaisti sakritis, ka entuziasts Arnis Mitrevics tieši šogad izdeva pirmās *The Hobos* plates un iznākusi arī tava grāmata, kuras liela daļa veltīta Rolandam Ūdrim un viņa grupai.

Forši, ka tās dziesmas dzīvo un joprojām tiek izdotas.

Tās izķer ātri! Grāmatā pats skaidro, par ko tā ir, arī izdevniecības relīze daudz pastāsta, bet kā ieintrigēsi tos, kuri tālāk par šo interviju vēl nav tikuši? Vai kaut kas palicis nepateikts?

Zini, arī tai grāmatai, ja varētu vēl rediģēt, es noteikti tagad mestu kaut ko klāt, jo pa šo laiku vēl kaut kas no atmiņas uzpeldējis. Tikko braukājam ar ģimeni pa Kurzemi, un vienā muižā – kaut kāda mākslas izstāde. Tur tādi čemodāni čupā sakrauti – veci, kā padomju laikos. Skatos un nodomāju: kā es varēju to palaist garām?! Mums ar Ūdri bija saruna viņa krišnaīta periodā (pirms *The Hobos* rokenrola starta – *U. R.*). Viņš man baigi moči: «Ko tu ēd pelmeņus un speķa pīrādziņus? Tur tie dzīvnieki tiek nogalināti – esi padomājis, kā viņi pārdzimst pēc lopkautuves?» Es viņam atbildu: «Vecīt, tu pats staigā apkārt ar čemodānu no ādas.» Viņš toreiz – kaut kādā otrajā kursā universitātē – stāigāja ar tādu lielu kantainu ādas čemodānu. Kad es tā atspēlēju šo atpakaļ, Ūdris pierima un vairs nebrauca augumā par to, ka ēdu gaļu.

Man šķiet, ka ādas izstrādājumus lietot tomēr svētīgi – ja dzīvnieks nogalināts un gaļu kāds apēdis, vajag taču izlietot arī ādu, nevis izmest to ārā.

Jo āda jau ir nedzīvs priekšmets. Un ir vēl kaut kāds attaisnojums! Ir arī tāds paradokss kā Tibetas budisms. Kā vispār Tibetā var būt budisms? Kā budistam tev nevajadzētu nevienu nogalināt, bet tur nevar izaudzēt ne rīsus, ne kartupeļus tajos kalnos, un viņi ēd pārsvarā gaļu. Izskaidrojums tam, kāpēc viņi var ēst gaļu, ir tāds, ka tad, kad dzīvnieks ir nomiris, gaļa jau ir nedzīvs priekšmets. Tu vari mierīgi to ēst, jo dvēseles tur vairs nav, tā jau ir tālāk pārdzimusi. Viņi veic kaušanas pareizo rituālu, kas tā kā garantē dvēseles pārdzimšanu tur, kur vajag, – jau nākamajā riņķī.

Neilgi pirms tavējās iznāca Līvas Zolnerovičas grāmata par hipijiem – tēmas un arī personāži atkārtojas. Pat viena abu grāmatu varoņa – daudz, tostarp Dambja (pankgrupas *Inokentijs Mārpls* līderis, iedvesmotāja –, visu veidu brīvības sludinātāja un mūziķa Andra Černova bilde ar magoņu galviņām redzama abās grāmatās.

Būtu es to zinājis, paņemtu citu bildi, kur viņš ar Feju (Andra Černova dalmāciešu sugas suns – *U. R.*) kopā. Atliek cerēt uz to, ka būs papildmetiens un varēs nomainīt. Es arī baigi meklēju to Černova

KONCERTZĀLE LATVIJA

10.10.
17.00

Koncertzālē "Latvija",
Ventspilī
koncertzalelatvija.lv

Pasaulslavenās
operdivas
solokonzerts
Ventspilī

Pianiste
Agnese Egļiņa

**Kristīne
Opola**

VALSTS KULTŪRPOLITIKAS PRIEKŠMĀRŠ
Ventspils
BILĒŠU PARADIZE

INTERNATIONAL
BALTIC SEA
CHOIR COMPETITION

EUROPEAN GRAND PRIX
FOR CHORAL SINGING
oficiālais posms

Jūrmala

**9. STARPTAUTISKAIS
BALTIJAS JŪRAS
KORU KONKURSS**

18.–20. SEPTEMBRIS

BILĒTES • bilesuparadize.lv
INFO • balticchoir.com
TIEŠRAIDES • TV24

VALSTS KULTŪRPOLITIKAS PRIEKŠMĀRŠ
DZINTARI CONCERT HALL
MUSICA BALTICA
FYUL+
Diena 24 JTV

**DAUDZI MAN
TEICA:
KĀ TU TIK
DAUDZ
ATCERIES?**

manifestu (savulaik pašizdots – *U. R.*), bet vairs nevarēju atrast, un Līvas grāmatā tas ir!

Ari sapriecājos, jo mans eksemplārs tāpat sen pazudis. Šķiet, tieši Lauku ielas dzīvoklī pie Černova pirms vairāk nekā trīsdesmit gadiem arī mēs pirmoreiz tikāmies. Šo grāmatu tu esot rakstījis kādus septiņus gadus?

Tā arī ir! Seši gadi pagāja, kamēr meklēju intervijas, recenzijas un visu pārējo. Savācu daudz informācijas no kaut kādiem interneta arhīviem, kas tagad vairs neeksistē. Vēl viena lieta, kas man šķiet baigi forša kā pievienotā emocionālā vērtība, – grāmatas vāku uztaišija Māris Biezaitis, *The Hobos* albumu vāku dizaina autors, kurš izvēlējās arī albumu nosaukumus pēc dziesmas, kas viņam likās vienojošā. Māris tagad dzīvo Austrālijā un ir aldaris pats savā alus darītavā, viņš ir aizņemts cilvēks, bet izbrīvēja mirkli un radīja vāku. No vairākām versijām palikām pie tās, kurā šķita visvairāk hipijiska un psihodēliska. Kaut kādā ziņā šī grāmata ir aizejošā laika pieminēklis. Mūsu paaudze vairs nav jauna, bet paliek šis kultūrvēsturiskais nospiedums. Kad rakstīju grāmatu un runāju ar cilvēkiem, diezgan bieži viņi man teica: kā tu tik daudz atceries? Tajā pašā laikā viņi stāstīja lietas, par kurām biju pilnībā aizmirsis. Domāju, mums katram atmiņa izlases veidā saglabā kaut kādus notikumus no dažādiem rakursiem, un konkrētus mirklus mēs atceramies dažādi.

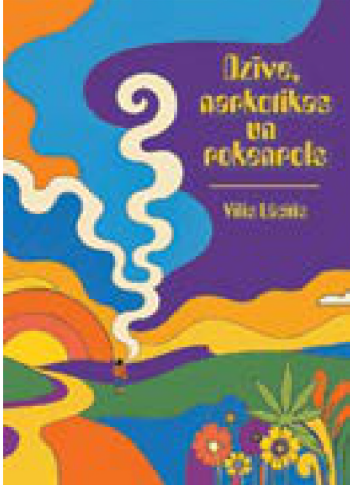
Līvas grāmatā izlasīju, ka astoņdesmito otrajā pusē krietni pieaudzis no narkotikām mirušo skaits, kad šeit aiziedza audzēt magones, no kuru galvām narkomāni pirms tam heroīnu pagatavoja paši. Nu bija spiesti pirkt uz ielas, nezinot, kas tas būs. Vēl viens atgādinājums, ka neapdomīgi aizliegumi var nodarīt vēl vairāk ļaunuma. Grāmatas beigās iedvesmoja stāsts par terapiju ar psihodēliskas vielas palīdzību. Tas tagad ir tavs darbības lauciņš?

Pašlaik Ziemeļamerikā darbojas daudzi tā sauktie *underground* terapeiti, kuri veic šīs psihodēliskās sesijas. Terapeits ir «trīpsiters», kurš ar tevi strādā tripa laikā, un arī pēc tam pārrunājat, kādas bijušas vīzijas, kas tur notika, un kā to interpretēt. Šis gan nav tas, ko šobrīd daru. Es strādāju ar jauniešiem, bet diezgan regulāri sanāk strādāt arī ar atkarīgajiem un viņu ģimenes locekļiem.

Pašlaik studēju, lai sertificētos kā psihiatriskais terapeits. Kad būšu pabeidzis kursu, varēšu veikt terapiju, izmantojot psihodēliskas vielas. Tas ir tas, uz ko eju. Vielām ir potenciāls. Tās ir kā nazis, ar ko vari nogriezt maizi un uzsmērēt sviestīgu, bet tu vari arī kādam pārgriezt rīkli. Ar ļaundīgām lietām var panākt daudz laba un arī daudz ļauna.

Stipri pretspāņu līdzekļi atvieglo slimību nomocīto dzīvi, taču pārdozējot daudz arī mirst – mūziķi Doloresa O'Riordana no *The Cranberries*, Prins un Toms Petijs ir slavenākie fentanila upuri. Mirušo kopskaits ir milzīgs.

Te nu ir jāatgādina stāsts par to, ka šie sintētiskie opiāti tika bezkaunīgi reklamēti kā absolūti nekaitīga viela, pie kuras nevarējos nekāds pieradums, un ārsti daudzumiem to izrakstīja. *Netflixā* ir seriāls par šo, ir daudz dokumentālu filmu, un arī grāmatā tas pieminēts. Izplatītajiem uzlika milzu sodu, bet gan jau nopelnīt paspēja daudz, daudz vairāk. Tā milzīgā opiātu epidēmija, kas šobrīd ir Ziemeļamerikā, galvenokārt sākās tieši visu iepriekš minēto faktoru dēļ. Plus vēl viens interesants aspekts. *Taliban* sākotnēji

■ Vilis Lācītis. *Dzīve, narkotikas un rokenrols*. Dienas grāmata. 2026

■ Vilis Lācītis. *Stroika ar skatu uz Londonu*. Jauns, papildināts izdevums ar diviem nobeigumiem. Dienas grāmata. 2010, 2026

MĒS TICĒJĀM, KA VARAM BŪT KĀ AC/DC, UN NEBIJA IEMESLA NETICĒT, KA NEBŪSIM

finansēja sevi ar magonēm, bet tagad, pēc varas iegūšanas Afganistānā, šī kustība ir aizliegusi audzēt opija magones.

Afganistāna agrāk bija galvenā vieta, no kuras nāca jēlmateriāla izejvielas, bet tagad, kad audzēt magones tur vairs nedrīkst, heroīna principā nav. Uz ielas heroīna vietā ir fentanils – daudz stiprāks un lētāks. To var ražot mājas apstākļos – no pērc izejvielas no Ķīnas un savā laboratorijā štancē. Tirgus ir tik pārsātināts! Tur, kur dzīvoju, atkarīgo ir tik jāprātīgs daudzums, ka sirds lūst... Kanādā pret to izturas kā pret slimību un mēģina kaut ko darīt lietas labā.

Kad ir runa par narkotikām, īpaši par opiātiem, principā nevienš cilvēks negrib ar tiem nolietoties. Tas notiek, kad cilvēks pieņem, ka šo dzīvi dzīvot vairs nav vērts. Tas tāds viegls veids, kā aiziet... Opiāti noņem gan sāpes, gan visu pārējo – tevi at-

stāj jebkura veida emocijas. Nogriež problēmu, un tu to vairs nejūti. Protams, kad pamosties, deguns tek, ir jāņem, caureja... Problēmas nekur nav pazudušas, un tu principā kāp tajā purvā, kas velk iekšā arvien dziļāk un ātrāk.

Šobrīd dzīvoju uz Vankūveras salas, kas ir Britu Kolumbija, kur ir vairāk hipiju nekā jebkur citur. Ļoti bieži runāju ar savas paaudzes cilvēkiem, kuriem savulaik gājis vaļā kokains, LSD, marihuāna –, tā ir bijusi vētrainā jaunība, reizēm gadījušās arī problēmas, bet tagad viņi vairs neko nelieto, visiem ir darbs un normāla dzīve. Jaunība beigusies, un tagad viņi jau vairāk domā par mazbērniem, teiksim tā. Nekad šādus stāstus ar laimīgām beigām neesmu dzirdējis par tiem, kuri sēdējuši uz fentanila. Šogad 79 gadu vecumā nomira Bobs Vīrs no *Grateful Dead*. Kā pats teicis, jaunībā gadiem ilgi regulāri lietojis LSD. Un nevarētu teikt, ka viņam tas būtu nācis par ļaunu. Savukārt Prinsu tieši fentanils nobeidza, par spīti tam, ka viņš bija kaislīgs kristietis ar stiprām morālām nostādnēm dzīves beigās. Toms Petijs nomira no fentanila kā pretspāņu līdzekļa, jo pēc nogurdinošas pasaules turnejas viņam ļoti sāpēja gurns – tas bija nelaimes gadījums, viņš panēma to pretspāņu līdzekli par daudz un pārdozēja. Savukārt Fils Linots no *Thin Lizzy* saskaņā ar oficiālu versiju nomira no plaušu karsona, bet tas notika tāpēc, ka organismu bija novājinājis heroīns.

Arī Fredijs Merkurijs no plaušu karsona nomira. Viņu bija novājinājis AIDS, un heroīns tādā ziņā dara kaut ko līdzīgu. Arī mūsos šobrīd ir kaudzēnu opiātu, ko mēs dabiski ražojam, un tie nodrošina daudz dažādu lietu – šūnu savstarpējos kontaktus, lai sirds pareizā rītmā sit, un tamlīdzīgi. Problēmas sākas, kad tu sāc tos ievadīt no ārpuses, – sistēma pasaka: kāpēc ražot savējos, ja daudz vairāk tos varam dabūt no ārpuses?

Būsim aizrāvušies ar vienu no grāmatas nosaukuma vārdiem, bet ir taču vēl divi.

OK, parunājam par nosaukumu! Slavenā saukļa pirmā vārda «seks» vietā ir «dzīve». No seksa mēs visi esam radušies un sākuši dzīvi. Ja redzi pāriti ar ratīņiem...

...tātad viņiem ir bijis sekss. Vismaz vienu reizi. Vārds «dzīve» tavā versijā varētu būt kā plikumus piesedzošs apgērba gabals.

Ha-ha-ha! Bet zem jostasvietas viņš tur aizvien dzīvo.

Seksa grāmatā patiešām nav, ja ne-skaita tiņu jokus, kuri, cilvēkiem pieaugot, vairs nešķiet smieklīgi.

Jā, jā, bija tāda epizode. Reiz atradām vilcienā uz beņķa atstātu pornogrāfisku avīzi. Mums bija piecpadsmit gadu tajā laikā. Nezinu, vai pamanīji, bet kaut kad man iznāca stāstu krājums *Sekss un vardarbība*. Kad sāku domāt, kā savu krājumu saukt, bija saruna, kurā kāds izmeta: «Mūsdienās, ja grāmatā ir sekss un vardarbība, visi pārķ un lasa – tā var dabūt to lielo metienu...» Es teicu: «Man šķiet, ka tā nav gan, bet varam pārbaudīt šo teoriju.» Tāpēc krājumam tā tika nosaukta.

Un patiešām izpirka?

Tur jau tā lieta, ka ne... Ja tā izrādītos taisnība, grāmatnīcas gāztu apkārt un katram plauktā būtu tas krājums, jo visi gribētu lasīt par seksu un vardarbību. Par jaunās grāmatas nosaukumu domāju ilgi un piepēši sapratu: kad 2015. gadā ūdrim palika četrdesmit un *The Hobos* spēlēja koncertu *Palladium*, bija diezgan daudz interviju, un gandrīz visās pazibēja frāze

sex, drugs & rock'n'roll, kas daudziem cilvēkiem ļoti asociējās ar ūdri, kurš dzīvoja to rokstāru dzīvesveidu, vai ne? Tad es sapratu, ka mūsu paaudze varbūt ir pēdējā, kurai šī frāze asociējās ar kaut ko pozitīvu. Tā ir mūsu brīvība, kurā ejam pret mainstreamu. Valdība nediktē, ko darīt. Mums ir gari mati, izzinām savu prātu ar vieklām. Neiebilstam pret brīvo seksu, un fonā visu laiku skan rokis.

Deviņdesmitajos, kad ūdris sāka, tam visam vēl bija jēga tajā hipijiskajā izpratnē – mēs ticējām, ka varam būt kā *AC/DC*, un nebija iemesla neticēt, ka nebūsim. Domāju, ka šobrīd tai frāzei vairs galīgi nav tādas nozīmes, bet mēs vēl izbaidījām pēdējos gadus. Tā bija īstenība, kuras vairs nav.

Kas man vēl ienāca prātā, kad biju pie ūdra ciemos... Viņš gul gultā, Ilona kaut ko pa virtuvi šīvē, Bārts skraida apkārt, kamēr es viņam palīdzu ar kaut kādu mājasdarbu skolai... Sapratu, ka šī nav grāmata, ko esmu uzrakstījis tikai pats sev, bet arī mūsu bērniem – saviem un ūdra, visas mūsu paaudzes cilvēku bērniem, kuri neredzēja, kāds senčienu bija rokenrols. Ceru, viņi izlasīs un sajutīs, ka arī mēs – tie vecie, tagad grumbainie un sirmie sencīši – kādreiz bijām jauni, mums bija cerības un klūdas, emocijas un sapņi.

Viens no mana pieaugušā dēla čomiem man jautāja: «Vai tu esi zudusi vai iespēju paaudze?» Kad sabruka PSRS, man bija sešpadsmit. Atbildēju, ka esmu iespēju paaudze. Mums bija entuziasms un vēlme izteikties, nebija iemesla neticēt, ka neklūsīm par *Roxette* vai *Scorpions* limeņa zvaigznēm. Šodienas paaudzei ir daudz lielākas iespējas, bet arī realistikāka izpratne – šiem cilvēkiem ir skaidrs, ka nedzīvojot Londonā vai Sanfrancisko, tu neklūsi par *Metallica* limeņa grupu.

Starp citu, latviešu *riot grrrl* grupai *Depuštūtes* šogad piedāvāja iesildīt pankroka klasiskus *Exploited* vairākās valstīs.

Kruta! Mēs varējām par kaut ko tādu tikai sapņot... Tomēr *Depuštūtes* izvēlējās to darīt tikai Rīgā.

Visu cieņu! Grupas vēsturē paliks šāds fakts – *Exploited* piedāvāja iesildīt, bet mēs pateicām «nē!». Mums ar grupu *Bardo Splash* reiz piedāvāja iespējai iesildīt *t.A.T.u.* – tas mums maksātu 400 latu. Izlēmām, ka tomēr ne, un vēlāk tās krievu meičas kaut kādu iemeslu dēļ pat neuzstājās.

Kur pazuda tavas grupas *Bardo Splash* soliste Rudite? Bija taču piekrišana – *Jumprava* un Juris Kaukulis aicināja sadarboties.

Tagad viņas dēls Krišjānis ļoti labi dzied un spēlē. Pati sēž mājās. Rudite no skatuves nokāpa psiholoģisku iemeslu dēļ. Viņai bija tas pats, kas ūdrim, – nervozēja pirms koncertiem. Par to es izvērsti rakstu grāmatas beigās – kāpēc ūdris visu laiku šāva sev kājā, kāpēc dzīvoja kā bomzis, kaut gan īstenībā bija megastārs? Jautāju daudziem: kāpēc ūdris tā darīja? Viņš varēja jebkurā brīdī pateikt: «Dzēki, braucam pasaules turnejā!» Un tas notiktu! Dzīvi viņš baudīja, kā nesoties *Lamborghini* ātrumā. Jau tad, kad iepazīnāties, viņš bija drošs, ka klūs kā Kets Sivenss vai Džons Lenons. Viņam pat brilles bija kā Lenonom. Taču gan ūdrim, gan Ruditei radās psiholoģiski iemesli sevi apšaubīt, uztraukties par to, kas notiks, ja kļūdsies, kā cilvēki to uztvers. Vienu brīdī Rolands centās kā pelekais kardināls rakstīt dziesmas citiem, un viņam sanāca, bet tad arī to atmēta. Jo slavenāks kļuva, jo grūtāk nācās tikt galā ar slavas nastu. ■

KINO / AFIŠA

TRĪS ATVADAS THREE GOODBYES

Drāma. Itālija. 2026.

Režisors Izabella Kušeta

Lomās Alba Rorvahere, Elio Džermāno, Frančesko Karlis u. c.

Marta ir sporta skolotāja vidusskolā, bet Antonio ir ambiciozs pavārs. Kādu vakaru pēc šķietami nenozīmīgas sarunas Antonio bez jebkāda padzina iemesla pazino, ka vēlas šķirties.

Marta ir satriekta un sāk norobežoties no pasaules. Viņa instinkti vi turpina dzīvot un rīkoties, bet zudusi jēga.

K.Suns 13.IX 17.30

DZIMŠANAS DIENAS SVINĪBAS

THE BIRTHDAY PARTY

Detektīvfīlma, drāma. Lielbritānija. 2025.

Režisors Migels Anhels Himeness

Lomās Vilems Defo, Vika Karmena Sonne, Emma

UĻA

Biogrāfiska drāma. Latvija. 2026.

Režisors Viesturs Kairiņš

Lomās Kārlis Arnolds Avots, Čulpana Hamatova,

Suāresa u. c.

Grieķu kuģniecības magnāts Markoss Timoleons rīko sviņības uz privātas salas Vidusjūras vidū.

Taču nakts gaitā rūpīgi izplānoto idilli nomāc neparedzēti notikumi, kas pakļauj briesmām virieša varu un satricina viņa dzīves pamatus.

K.Suns 12.IX 20.00; 14.IX 20.30

PĒRLE

Šausmu drāma. ASV. 2022.

Režisors Tajs Vests

Lomās Mija Gota, Deīvids Korensvests, Tandi Raita u. c.

Kino Bize 17.IX 21.30

UĻA

Biogrāfiska drāma. Latvija. 2026.

Režisors Viesturs Kairiņš

Lomās Kārlis Arnolds Avots, Čulpana Hamatova,

Aleks Kazanavičs u. c.

Uļa ir vecotiebnieku pusaudze, kuras neparastais, gandrīz divus metrus garais augums piesaista basketbola treneru uzmanību.

Viņa tiek aizvesta uz Rīgu, kur nonāk svešā lielplīvēs virieša varu un profesionālā sporta pasaulē.

Meitene drīz saprot, ka viņai jāizdara mūža svarīgākā izvēle – paslēpties no pasaules vai pieņemt sevi un kļūt par labāko basketbolisti pasaulē.

Kino Bize 16.IX 21.30; 17.IX 19.00

K.Suns 16., 17.IX 18.30; 18.IX 16.40

Splendid Palace 16.IX 18.00 (+ saruna ar radošo grupu pēc seansa), 20.45 (+ saruna ar radošo grupu pēc seansa); 17.IX 17.30, 19.40

SANTJAGO CEĻA TERAPIJA

COMPOSTELLE

Drāma. Francija. 2024.

Režisors Jans Samuēls

Lomās Aleksandra Lamī, Žiljēns Le Bērs, Ēriks Metjērs u. c.

Kino Bize 13., 16.IX 15.00

K.Suns 11.IX 18.30; 13.IX 15.30; 17.IX 16.10

Splendid Palace 12.IX 16.00; 13.IX 18.20

DZEJĀRIS UN POETA

Drāma, komēdija. Kolumbija. 2025.

Režisors Simons Mesa Soto

Lomās Ubeimars Rioss, Rebeka Andrade, Giljermo Kardona u. c.

Kino Bize 11.IX 21.00; 12.IX 17.30; 13., 14.IX 18.00; 16.IX 12.00 (60+ seanss)

K.Suns 12.IX 17.50; 14.IX 18.20; 17.IX 20.30

Splendid Palace 11.IX 18.45; 13.IX 13.30

TONIJS

TONY

Biogrāfiska drāma, komēdija. ASV. 2026.

Režisors Jans Samuēls

Lomās Aleksandra Lamī, Žiljēns Le Bērs, Ēriks Metjērs u. c.

Kino Bize 13., 16.IX 15.00

K.Suns 11.IX 18.30; 13.IX 15.30; 17.IX 16.10

Splendid Palace 12.IX 16.00; 13.IX 18.20

AMERIKĀNU SAPNIS

AMERICAN DREAM

Biogrāfiska drāma. Francija. 2026.

Režisors Entonijs Marčāno

Lomās Žans Paskāls Zadi, Rafaels Kenārs, Džibi Diakatē u. c.

Kino Bize 12.IX 13.00; 15.IX 20.00

EKSTĀZE

CLIMAX

Šausmu drāma. Francija. 2018.

Režisors Gaspārs Noē

Lomās Sofija Butella, Romēns Gijermiks, Suheila Jakuba u. c.

Kino Bize 12.IX 20.00; 13., 14.IX 20.30

MIROIRS NO. 3. LAIVA OKEĀNĀ

MIRRORS NO. 3

Drāma. Vācija. 2025.

Režisors Kristiāns Pecolds

Lomās Paula Bēra, Barbara Auere, Matias Brands u. c.

Kino Bize 11.IX 18.00

K.Suns 12.IX 16.10; 15.IX 17.00

Splendid Palace 14.IX 18.00

LAIMĪGIE

Animācijas filma. Latvija. 2026.

Režisors Edmunds Jansons

Kino Bize 12., 13.IX 11.00

Splendid Palace 11.IX 17.00; 12.IX 14.00

NOKLUSĒTAIS

LE COSE NON DETTE

Drāma. Itālija. 2026.

Režisors Gabriēle Mučīno

Lomās Stefāno Akorsi, Karolina Kreštinīni, Mirjama Leone u. c.

K.Suns 11.IX 20.30;

ma. Itālija. 2026.

Režisors Andrea De Sika

Lomās Žasmina Trinka, Filipo Timi u. c.

Splendid Palace 13.IX 19.40

KINOTEĀTRI

SPLENDID PALACE

Dokumentālo filmu forums

Kļūdīties ir skaisti + saruna ar filmas veidotājiem 11.IX 18.00; 12.IX 15.00

Tehplomātija + saruna ar filmas veidotājiem 11.IX 20.30

Mana ģimene un citi klauņi 12.IX 13.00

Tēraudas brālība + saruna ar filmas veidotājiem 12.IX 17.30

Meklējot Daro 12.IX 20.30; 13.IX 17.30

Amazonmānija 13.IX 13.00

Asmens. Salmana Rušdi slepkavības mēģinājums 13.IX 15.00

KINOTEĀTRI BIZE

Duanela kino skola 17.IX 17.00

FESTIVAL DE CANNES
2026 OFFICIAL SELECTION
UN CERTAIN REGARD

KĀRLIS ARNOLDS AVOTS

VIESTURA KAIRIŠA FILMA

7

EGO MEDIA, SAGABRĪBAS AG, ALLFILM STARON FILM TREMORA, PĒDĀVA FILMU "ULĀ"
LOLMĀS: KĀRLIS ARNOLDS AVOTS, CHULPAN KHAMATOVA, ALEKSAS KAZANAVICIUS, ARTURS KRŪZKOPS, KASPARS DUMBURS, MADARA VIČUKA, VARVARA ČEKHS, ALISE DŽENE, DĀRTA CĪRULE, SHAMIL KHAMATOV
MŪZIKAS AUTORS: PDULUUP, SKAŅU REŽISORS: SIIM SKEPAST, KOSTĪMU MĀKSLINIECE: RŪTA LECAITE, PRIMA MĀKSLINIECE: LIISI POLLUWĀA, MONTĀŽAS REŽISORS: ARMANDS ZACŠ, MĀKSLINIECE: IEVA JURJĀNE, OPERATORS: WOJCIECH STARON
SCENĀRIJA AUTORS: KĀRLIS ARNOLDS AVOTS, LIVIA ULMAN, ANDRIS FELDMANIS, PĒDĀLOTĀS: VIESTURS KAIRIŠS, WOJCIECH STARON, PRODUCENTS: GUNTIS TREKTERIS
KOPPRODUCENTES: PILLE RŪNK, MAŁGORZATA STARON, IEVA NORVILIENE, REŽISORS: VIESTURS KAIRIŠS

Diena SestDiena